

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

รายงานการประชุม

คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.)

ครั้งที่ ๓/๒๕๖๑

วันพฤหัสบดีที่ ๓๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๑ เวลา ๑๓.๓๐ น.

ณ ห้องประชุมกระทรวงยุติธรรม ๑ ชั้น ๙ อาคารราชบุรีดิเรกฤทธิ์

ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษา ถนนแจ้งวัฒนะ เขตหลักสี่ กรุงเทพฯ

ผู้มาประชุม

๑.	รองนายกรัฐมนตรี และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง	ประธานกรรมการ
๒.	ปลัดกระทรวงการคลัง นางสาวอารีย์ วรรณาเจริญกุล (ผู้แทน) ผู้อำนวยการกลุ่มกฎหมาย สำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง	กรรมการ
๓.	ปลัดกระทรวงมหาดไทย นายไตรภพ วงศ์ไตรรัตน์ (ผู้แทน) ที่ปรึกษาด้านกฎหมาย	กรรมการ
๔.	ปลัดกระทรวงยุติธรรม นายวิทยา สุริยะวงศ์ (ผู้แทน) รองปลัดกระทรวงยุติธรรม	กรรมการ
๕.	ปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม นายชจิต สุขุม (ผู้แทน) ผู้ช่วยปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	กรรมการ
๖.	อัยการสูงสุด นายเดชอุดม วีระวานิช (ผู้แทน) อธิบดีอัยการ สำนักงานนโยบาย ยุทธศาสตร์และงบประมาณ	กรรมการ
๗.	เจ้ากรมพระธรรมนูญ พลโท ธานินทร์ ทนทุสวัสดิ์ (ผู้แทน) รองเจ้ากรมพระธรรมนูญ	กรรมการ
๘.	ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ พลตำรวจเอก วิระชัย ทรงเมตตา (ผู้แทน) รองผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ	กรรมการ

๙. เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
นายวรรณชัย บุญบำรุง (ผู้แทน)
รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา
๑๐. เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
นายนิวัติไชย เกษมมงคล (ผู้แทน)
รองเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ช.
๑๑. เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน
นายวิทยา นิตติธรรม (ผู้แทน)
เลขานุการกรม
๑๒. เลขาธิการคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด
นายวีรวัฒน์ เต็งอำนวยการ (ผู้แทน)
ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์
๑๓. เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
นางสาวจินางค์กูร โรจนนันต์ (ผู้แทน)
ที่ปรึกษาด้านนโยบายและแผนงาน
๑๔. เลขาธิการคณะรัฐมนตรี
นายธีระพงษ์ วงศ์ศิวัชวิลาส
๑๕. เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง
นายอดิโชค ผลดี
รองเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง
รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง
๑๖. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม
นายสรารุช เบญจกุล
๑๗. เลขาธิการเนติบัณฑิตยสภา
หม่อมราชวงศ์ ประเดิมสวัสดิ์ สวัสดิวัตน์ (ผู้แทน)
ผู้อำนวยการกองบริการ
๑๘. นายกสภานายความ
ว่าที่ร้อยตรี ถวัลย์ รุยาพร
๑๙. คณบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่า สถาบันการศึกษาของรัฐ
อาจารย์ไพสิฐ พาณิชย์กุล (ผู้แทน)
รักษาการผู้ช่วยอธิการบดี ฝ่ายกฎหมาย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๒๐. คณบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่า สถาบันการศึกษาของเอกชน
รองศาสตราจารย์พรชัย สุนทรพันธุ์
คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ
๒๑. ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม
นายธวัชชัย ไทยเขียว
รองปลัดกระทรวงยุติธรรม
๒๒. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน
นางชุตินา หาญเผชิญ
รองเลขาธิการ ก.พ.

๒๓. ผู้แทนสำนักงานงบประมาณ นางวิยดา โชติรัตน์ศิริ รองผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ	กรรมการ
๒๔. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกระบวนการยุติธรรม ศาสตราจารย์สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล	กรรมการ
๒๕. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต	กรรมการ
๒๖. ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม นายวัลลภ นาคบัว	เลขานุการ
๒๗. รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม นางสาวนันทรีศรี เทพดลไชย	ผู้ช่วยเลขานุการ

ผู้ไม่มาประชุม

๑. ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ศาสตราจารย์พิเศษกิติพงษ์ อรุณพัฒน์พงศ์	ติตถการกิจ
๒. รองผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม นางศิวากร คูร์ตันเวช	ติตราชการ

ผู้เข้าร่วมประชุม

๑. นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช	กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
๒. นายเจนวิทย์ ชาญณรงค์	กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ
๓. นางระพีพร ทิมะคุณ ศรีสมบัติตระกูล	กรมคุมประพฤติ
๔. นางสาวดวงดาว เกียรติพิศาลสกุล	สำนักนายกรัฐมนตรี
๕. นายถวิล โอทอง	สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
๖. นายไพรัตน์ ทรัพย์อนันต์	สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย
๗. นางสาวกอบสิริ เอี่ยมสุรีย์	สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
๘. นางสาวกัญญาภัค ขุนทอง	สำนักงานปลัดกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม
๙. นายมนินทร์ สุทธิวัฒนานิติ	สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
๑๐. นางสาวอุมาภรณ์ อ่องสะอาด	สำนักงานปลัดกระทรวงยุติธรรม
๑๑. นายปริญญา เกิดนิคม	สำนักงาน ป.ป.ส.
๑๒. พันตำรวจเอก อุกฤษฏ์ ศรีเสื่อขาม	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
๑๓. พันตำรวจเอก วัลลภ จำนงค์อาษา	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
๑๔. พันตำรวจเอก ธีระยุทธ ทองสารี	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
๑๕. พันตำรวจโทหญิง สมใจ อันไชยะ	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
๑๖. พันตำรวจตรี พุฒิพัฒน์ ทองแท้	สำนักงานตำรวจแห่งชาติ
๑๗. นางนรินทิพย์ ศิริวานิชย์	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๘. นายชาติรี จันทรเพ็ญ	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๑๙. นายสายชล ยิ่งรอด	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๐. นายไชยสุวัฒน์ ฤงเงิน	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๑. นางสาวปริยานุช จริงจิตร	สำนักงานกิจการยุติธรรม

/๒๒. นางสาวสุวดี...

๒๒. นางสาวสุวดี ไหลพืงทอง	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๓. นางประทุมภร นนทีธีระสวัสดิ์	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๔. นางสุภัทรา ปกาสิทธิ์ วัชรธรรมลิขิตต์	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๕. นางสาวเปรมมิศา หนูเรืองงาม	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๖. นางสาวทิมา ทองศรีจันทร์	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๗. นายอดิศักดิ์ จันทร์วิรัช	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๘. นางสาวเสาวรส ยนต์โยธินกุล	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๒๙. นางสุพิชฌาย์ ญาณวรสิทธิ์เดช นุชทัต	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๓๐. นางสาวสุพรรณิกา จันทร์จิรานวัฒน์	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๓๑. นางสาวกมลชนก ดุริยประกิจ	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๓๒. นางสาวรุ่งนภา ศรีตะปัญญา	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๓๓. นางสาวทิพยาภา วรรณทอง	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๓๔. นางสาวอิสริยา สันติธรรม	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๓๕. นางสาวกุลฉัตร พราหมณ์โชติ	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๓๖. นางสาวกัลยา ถ้ำทอง	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๓๗. นางสาววิธร ฐานัสสกุล	สำนักงานกิจการยุติธรรม
๓๘. นางสาวเมทิตา อังศุเมธ	สำนักงานกิจการยุติธรรม

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๓๐ น.

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งให้ที่ประชุมทราบ

ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ เรื่องรับรองรายงานการประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๑
ฝ่ายเลขานุการได้แจ้งต่อที่ประชุมว่า รายงานการประชุมคณะกรรมการฯ ครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๑ ที่ฝ่ายเลขานุการได้จัดส่งไปยังคณะกรรมการฯ เมื่อวันที่ ๒ เมษายน ๒๕๖๑ และได้รับการประสานจากกรรมการเพื่อขอแก้ไขและปรับถ้อยคำในรายงานการประชุม ดังนี้

๑. นายไตรภพ วงศ์ไตรรัตน์ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ขอปรับถ้อยคำหน้า ๒๑ จากเดิม “...๓) บุคลากรในสังกัดกรมการปกครอง คือ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ คือ ตามคำสั่ง คสช. ให้จัดตั้งศูนย์ดำรงธรรม...” ขอปรับเป็น “...๓) บุคลากรในสังกัดกรมการปกครอง คือ นายอำเภอ ปลัดอำเภอมืออำนาจจับกุมและสอบสวนตาม ป.วิ.อาญาและอำนาจตาม พ.ร.บ.ลักษณะปกครองท้องที่ พ.ศ.๒๕๕๗ และตามคำสั่ง คสช. ให้จัดตั้งศูนย์ดำรงธรรม...” และจากเดิม “...ซึ่งตำรวจให้ฝ่ายปกครองเป็นพนักงานสอบสวน การชันสูตรพลิกศพการตายผิดธรรมชาติ กำหนดให้ปลัดอำเภอ กำหนดให้ปลัดอำเภอ กำหนดให้นายอำเภอ เป็นผู้สอบสวน...” ขอปรับเป็น “...ซึ่งฝ่ายปกครองเป็นพนักงานสอบสวนคดีอาญาบางประเภทและการชันสูตรพลิกศพการตายผิดธรรมชาติ กำหนดให้ปลัดอำเภอ กำหนดให้ปลัดอำเภอ กำหนดให้นายอำเภอเป็นผู้สอบสวนและปราบปรามยาเสพติด การจับกุม การหาข่าว งานตาม พ.ร.บ.บริหารราชการแผ่นดิน กำหนดให้นายอำเภอเป็นผู้บริหารราชการในเขตอำเภอนั้น...”

๒. นายภพ เอครพานิช ผู้แทนเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ขอแก้ไขรายงานการประชุม ดังนี้

๒.๑ หน้าที่ ๑๖ บรรทัดที่ ๑๔ ข้อความเดิม “ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม ได้ให้ข้อมูลว่าในส่วนของผู้พิพากษาที่จะมาทำหน้าที่ในระบบไต่สวนนั้น ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลางจะมีการอบรมเตรียมความพร้อมให้กับผู้พิพากษาที่จะมาทำหน้าที่ในระบบไต่สวน นอกจากนี้ ในเรื่องของ การค้ำมนุษย์มีการประชุมร่วมกันระหว่างสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ในเรื่องเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาประมงอย่างบูรณาการ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล หรือวิธีการในการทำงาน” ขอแก้ไขเป็น “ผู้แทนเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ได้ให้ข้อมูลว่า ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลางได้มีการอบรมเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้พิพากษาที่จะมาทำหน้าที่ในระบบไต่สวนให้ มีความพร้อมในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ ในเรื่องของ การค้ำมนุษย์ได้มีการประชุมร่วมกันระหว่างสำนักงานศาลยุติธรรม ป.ป.ง. สำนักงานอัยการสูงสุด และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ในเรื่องเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาประมงอย่างบูรณาการเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลหรือวิธีการในการทำงาน”

๒.๒ หน้าที่ ๑๙ บรรทัดที่ ๑ ข้อความเดิม “ผู้แทนเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมได้ให้ข้อมูลว่า สำนักงานศาลยุติธรรมก็ใช้การเกลี้ยอัตรากำลังเช่นเดียวกัน เพราะเมื่อเปิดศาลแขวง ก็จะทำให้ศาลจังหวัดมีปริมาณคดีลดลง และตั้งแต่มิมติ ครม. สำนักงานศาลยุติธรรมก็จะแจ้งหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทราบล่วงหน้าว่าศาลมีแผนจะเปิดทำการที่ใด เพื่อให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมวางแผนดำเนินการไปพร้อมๆกัน ทั้งเรื่องของงบประมาณและการดำเนินการต่างๆ” ขอแก้ไขเป็น “ผู้แทนเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ได้ให้ข้อมูลว่าในการจัดตั้งศาลยุติธรรมแห่งใหม่ สำนักงานศาลยุติธรรมได้ใช้วิธีเกลี้ยอัตรากำลังจากศาลที่มีปริมาณคดีลดลง โดยที่การเปิดทำการศาลยุติธรรมเป็นอำนาจของคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม (กบศ.) เมื่อ กบศ. มีมติเห็นชอบให้เปิดทำการศาลแห่งใดแล้ว สำนักงานศาลยุติธรรมจะแจ้งให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทราบล่วงหน้า เพื่อให้วางแผนดำเนินการไปพร้อมๆกัน ทั้งเรื่องของงบประมาณและการดำเนินการต่างๆ”

๒.๓ หน้าที่ ๑๙ บรรทัดที่ ๘ ข้อความเดิม “ผู้แทนเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมได้ตอบข้อซักถามว่า เมื่อศาลเปิดจะเป็นไปตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรมเป็นอำนาจของคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม โดยในขั้นตอนการดำเนินการ เมื่อในพื้นที่ที่มีความจำเป็นที่จะต้องอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชน ก็จะมีมติและเสนอร่าง เช่น ถ้าเป็นศาลแขวงก็จะเป็นร่างพระราชกฤษฎีกาไปที่ ครม. เพื่อขออนุมัติและประกาศใช้ ในการประชุม กพยช. ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ ท่านเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมได้แถลงแล้วว่าศาลจังหวัดระยองมีปริมาณคดีค่อนข้างมาก ถ้ามีการเปิดศาลแขวงระยองก็จะเป็นการแบ่งเบาปริมาณคดีและบริหารจัดการได้ง่ายขึ้น” ขอแก้ไขเป็น “ผู้แทนเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมได้ตอบข้อซักถามว่า การเปิดทำการศาลเป็นไปตามพระธรรมนูญศาลยุติธรรม โดยเป็นอำนาจของ กบศ. ซึ่งได้พิจารณาถึงความจำเป็นในการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้แก่ประชาชนในพื้นที่ เมื่อ กบศ. มีมติเห็นชอบให้เปิดทำการศาลแห่งใดแล้ว สำนักงานศาลยุติธรรมจะเสนอร่างกฎหมายไปยัง ครม. เช่น กรณีเปิดทำการศาลแขวงจะเสนอร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดวันเปิดทำการศาล เพื่อขออนุมัติและประกาศใช้ นอกจากนี้ ในการประชุม กพยช. ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ ท่านเลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรมได้แถลงแล้วว่าศาลจังหวัดระยองมีปริมาณคดีค่อนข้างมาก ถ้ามีการเปิดศาลแขวงระยองก็จะเป็นการแบ่งเบาปริมาณคดีและบริหารจัดการได้ง่ายขึ้น”

๓. นายอติโชค ผลดี รองเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง รักษาการในตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง ขอแก้ไขรายงานการประชุมหน้าที่ ๒ จากเดิม “รักษาราชการในตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง” ขอแก้ไขเป็น “รักษาราชการในตำแหน่งเลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง”

ในการนี้ ฝ่ายเลขานุการได้แก้ไขรายงานการประชุมตามข้อสังเกตของกรรมการเรียบร้อยแล้ว

มติที่ประชุม รับรองรายงานการประชุม

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องเพื่อทราบ

๓.๑ ผลการดำเนินการตามมติที่ประชุมคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงาน ยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.)

ฝ่ายเลขานุการได้รายงานความคืบหน้าการดำเนินการตามมติ กพยช. ในการประชุม ครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๑ จำนวน ๖ เรื่อง ดังนี้

๑. แนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ ฝ่ายเลขานุการได้ดำเนินการ ดังนี้ (๑) การจัดทำแนวทาง/กระบวนการในการรวบรวมเจตนารมณ์ของกฎหมายในทุกขั้นตอนของการยกร่างโดยเฉพาะกฎหมายใหม่นั้น เนื่องจากมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหลายหน่วยงาน เช่น สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ฯลฯ ทั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการอยู่ระหว่างการประสานงานเพื่อจัดทำแนวทาง/กระบวนการในการรวบรวมเจตนารมณ์ของกฎหมายในทุกขั้นตอนของการยกร่างโดยเฉพาะกฎหมายใหม่ ให้สอดคล้องกับแผนปฏิรูปประเทศด้านกฎหมาย และโครงการไทยนิยมยั่งยืน (๒) การกำหนดกลุ่มเป้าหมายในการเผยแพร่กฎหมายใน ๒ ระดับ ทั้งเจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายและประชาชน เพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๐ โดยสำนักงานกิจการยุติธรรม ในฐานะฝ่ายเลขานุการจะทำหน้าที่ตรวจสอบการดำเนินการของหน่วยงานต่างๆ ผ่านแบบตรวจสอบการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ (LAMP ๑) และรายงานผลการดำเนินการตามแบบรายงานการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ (LAMP ๒) และ (๓) การจัดทำหลักสูตรฝึกอบรม (หลักสูตรประจำ/หลักสูตรวงรอบ) เพื่อให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายโดยเฉพาะกฎหมายใหม่และที่แก้ไขเพิ่มเติมนั้น ฝ่ายเลขานุการอยู่ระหว่างดำเนินการศึกษา รวบรวม และวางแผนในการดำเนินงานในการจัดทำหลักสูตรประจำ/หลักสูตรวงรอบ เพื่อให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายโดยเฉพาะกฎหมายใหม่และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๒. การพัฒนาระบบสอบสวนในคดีทุจริตและประพฤติมิชอบและคดีค้ามนุษย์ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกับระบบไต่สวนตาม พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ.๒๕๕๙ และ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีค้ามนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ ฝ่ายเลขานุการได้แจ้งมติดังกล่าวให้คณะอนุกรรมการพัฒนา กฎหมายและการบังคับใช้ทราบเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ฝ่ายเลขานุการจะรับไปดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องและ รายงานผลการดำเนินงานให้คณะอนุกรรมการ และกพยช. พิจารณาต่อไป

๓. การขอเพิ่มอัตรากำลังของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงยุติธรรมเพื่อรองรับการจัดตั้งศาลชั้นต้นและแผนกคดีในศาลยุติธรรม ที่ประชุมมีมติรับทราบ และมอบหมายกระทรวงยุติธรรม ดำเนินการเสนอ อ.ก.พ. กระทรวง ตามกระบวนการเพื่อขออัตรากำลังต่อไป ซึ่งฝ่ายเลขานุการได้แจ้งมติการประชุมดังกล่าวให้กระทรวงยุติธรรมพิจารณาดำเนินการเรียบร้อยแล้ว ตามหนังสือที่ยศ ๐๙๐๒/๕๔๒ ลงวันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๖๑ เรื่อง การขอเพิ่มอัตรากำลังของส่วนราชการในสังกัดกระทรวงยุติธรรมเพื่อรองรับการจัดตั้งศาลชั้นต้นและแผนกคดีในศาลยุติธรรม

๔. การคัดเลือกบุคคลต้นแบบด้านการส่งเสริมค่านิยมร่วมของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ฝ่ายเลขานุการได้พัฒนาและปรับปรุงข้อมูลตามข้อสังเกตของ กพยช. และอยู่ระหว่างดำเนินการจัดทำแผนการดำเนินโครงการคัดเลือกบุคคลต้นแบบด้านการส่งเสริมค่านิยมร่วมของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม โดยคาดว่าจะสามารถดำเนินการได้ในปีงบประมาณ ๒๕๖๒

๕. รายงานแนวทางการขับเคลื่อนศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (DXC) ให้มีประสิทธิภาพ ฝ่ายเลขานุการได้ดำเนินการปรับปรุงแนวทางการขับเคลื่อนศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (DXC) ให้มีประสิทธิภาพ ตามมติที่ประชุมและได้แจ้งเวียนกรมการพิจารณาให้ความเห็นชอบแนวทางดังกล่าว ซึ่งกรรมการจำนวน ๙ ท่าน มีความคิดเห็นเพิ่มเติม และฝ่ายเลขานุการได้ปรับปรุงและเพิ่มเติมเนื้อหาของแนวทางการขับเคลื่อนศูนย์ฯ เรียบร้อยแล้ว และได้รายงานผลการพิจารณาของกรรมการให้ประธาน กพยช. ทราบเรียบร้อยแล้ว ตามหนังสือที่ ยช ๐๙๐๒/๒๑๕๒ ลงวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๖๑ เรื่อง รายงานผลการพิจารณาแนวทางการขับเคลื่อนศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (DXC) ให้มีประสิทธิภาพ

๖. ปริมาณคดีที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและแนวทางการลดปริมาณคดีในต่างประเทศ ฝ่ายเลขานุการได้มีการศึกษาในเรื่องดังกล่าวและรายงานในการประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑ จากการรวบรวมผลงานวิจัย ตั้งแต่ปี ๒๕๕๐-๒๕๖๐ จากฐานข้อมูลความรู้ด้านกระบวนการยุติธรรม (Justice Knowledge Base) ที่เกี่ยวข้องในประเด็นเกี่ยวกับการหันเหคดีออกจากกระบวนการยุติธรรม การไกล่เกลี่ยคดี และการลดปริมาณคดีชั้นสู่ศาล พบว่า มีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน ๑๑ เรื่อง ซึ่งมุ่งเน้นเกี่ยวกับการใช้กระบวนการยุติธรรมทางเลือก ยุติธรรมชุมชนมาใช้ในการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทในทางอาญาเป็นหลัก รวมทั้งการศึกษาเพื่อพัฒนาแนวทางการลดปริมาณคดีชั้นสู่ศาล ผลสรุปสำคัญจากการวิจัย พบว่า แนวทางการลดปริมาณคดีชั้นสู่ศาลควรจะต้องกำหนดหลักการในประเด็น ดังนี้ ๑. การปรับปรุงกฎหมายเพื่อกำหนดให้ความผิดบางฐานสามารถเป็นความผิดที่ยอมความได้ ๒. การนำมาตราการวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ ๓. การสนับสนุนให้ใช้ยุติธรรมชุมชนเพื่อไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท ๔. การแยกวิธีพิจารณาคดีพินิจออกจากวิธีพิจารณาคดีแพ่ง เพื่อตัดขั้นตอนในการดำเนินคดีที่ยุ่งยากและซับซ้อนออก

มติที่ประชุม รับทราบ

๓.๒ ความคืบหน้าการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการระหว่างเดือน มีนาคม ๒๕๖๑ - ปัจจุบัน

ฝ่ายเลขานุการ ได้รายงานต่อที่ประชุมว่า ในช่วงระหว่างเดือนมีนาคม ๒๕๖๑ จนถึงปัจจุบัน คณะอนุกรรมการภายใต้ กพยช. ได้มีการประชุมคณะอนุกรรมการ จำนวน ๔ คณะ มีวาระพิจารณาที่สำคัญ ดังนี้

๑. คณะอนุกรรมการประสานและพัฒนาระบบงานยุติธรรม

๑.๑ ร่างแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕)

(นำเสนอในวาระที่ ๔.๑)

/๒.คณะอนุกรรมการ...

๒. คณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้

๒.๑ การประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๑

(๑) กรอบแนวทางการดำเนินการ ด้านที่ ๔ การบูรณาการงบประมาณด้านการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้ (นำเสนอในวาระที่ ๔.๔)

(๒) กฎหมายรายประเด็น : กฎหมายว่าด้วยข้อมูลประวัติอาชญากร

๒.๒ การประชุมครั้งที่ ๓/๒๕๖๑

(๑) แนวทางการแก้ไขปรับปรุงระเบียบกฎเกณฑ์ของทางราชการให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับโอกาสในการเข้าถึงแหล่งงานภายหลังการพ้นโทษ

(๒) ร่างพระราชบัญญัติประวัติอาชญากรรม พ.ศ. ....

๓. คณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม

๓.๑ การกำหนดทิศทางการวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรม (ร่างยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) (นำเสนอในวาระที่ ๔.๓)

๔. คณะอนุกรรมการพัฒนาความรู้และส่งเสริมคุณธรรมแก่บุคลากรในงานยุติธรรม

๔.๑ การสร้างขวัญกำลังใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

มติที่ประชุม

รับทราบ

๓.๓ การยกเลิกคณะอนุกรรมการงานยุติธรรมด้านความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย

ฝ่ายเลขานุการได้รายงานต่อที่ประชุมว่า คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ได้มีคำสั่งที่ ๑/๒๕๕๙ ลงวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ แต่งตั้งคณะอนุกรรมการงานยุติธรรมด้านความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย โดยมีปลัดกระทรวงยุติธรรมเป็นประธาน และให้มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดมาตรการ ให้คำแนะนำการดำเนินคดี การบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย ตั้งแต่การรับแจ้งข้อหา การสืบสวนสอบสวน การฟ้องคดี การพิจารณาคดีและการพัฒนาพฤตินิสัย ประกอบกับในคราวประชุม กพยช. ครั้งที่ ๕/๒๕๕๙ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ นายวิชณุ เครื่องงาม รองนายกรัฐมนตรี ในฐานะประธาน กพยช. ได้มอบนโยบายการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ ซึ่งเป็นกลไกของ กพยช. ในการช่วยบริหารจัดการและพิจารณากลับกรองคดีในทางนโยบายเพื่อให้เกิดความละเอียดรอบคอบในการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคง โดยเฉพาะความผิดตามมาตรา ๑๑๒ ซึ่งเป็นคดีความผิดที่มีความละเอียดอ่อน

การดำเนินการของฝ่ายเลขานุการ

๑. การประชุมคณะอนุกรรมการงานยุติธรรมด้านความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย ครั้งที่ ๑/๒๕๕๙ เมื่อวันที่จันทร์ที่ ๒๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๙ ได้พิจารณาสภาพปัญหาและสถานการณ์การกระทำ ความผิด สถิติการดำเนินคดีกับผู้กระทำ ความผิด รวมถึงแนวทางการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ และแนวทางการดำเนินคดีตามมาตรา ๑๑๒ และได้รายงานความคืบหน้าผลการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการฯ ต่อนายกรัฐมนตรี รองนายกรัฐมนตรี (นายวิชณุ เครื่องงาม) และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (พลเอก ไข่มุกด์ คุ้มฉายา) เรียบร้อยแล้ว

๒. พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีได้ลงนามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี ที่ ๖๗/๒๕๕๘ ลงวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๕๘ แต่งตั้งคณะกรรมการป้องกันและแก้ไขปัญหาดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม เป็นประธาน และอธิบดีกรมสอบสวนคดีพิเศษ เป็นกรรมการและเลขานุการ มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบาย แผนปฏิบัติการ มาตรการและแนวทางต่างๆ เพื่อป้องกันแก้ไขปัญหา และดำเนินการตามกฎหมายในคดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร ตามมาตรา ๑๑๒ มาตรา ๑๑๓ และมาตรา ๑๓๔ ประมวลกฎหมายอาญา และการกระทำที่มีลักษณะเป็นความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยให้บูรณาการการทำงานอย่างประสานสอดคล้องกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ เพื่อให้มีการเร่งรัดและขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งเพื่อป้องกันการนำเสนอ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีคณะอนุกรรมการซึ่งอยู่ภายใต้คณะกรรมการดังกล่าว จำนวน ๔ คณะ ประกอบด้วย คณะอนุกรรมการประสานสร้างความเข้าใจและความร่วมมือต่างประเทศ คณะอนุกรรมการดำเนินการป้องกันทางเทคโนโลยี คณะอนุกรรมการบูรณาการสืบสวน ปราบปราม จับกุมผู้กระทำความผิด และคณะอนุกรรมการด้านการป้องกันและเสริมสร้างความเข้าใจ ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวได้ดำเนินการในภาพรวมครอบคลุมในทุกมิติที่เกี่ยวข้องกับคดีความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงในราชอาณาจักร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๑๒ แห่งประมวลกฎหมายอาญา

๓. สำนักงานกิจการยุติธรรม ได้มีหนังสือที่ ยธ ๐๙๐๔/๑๐ ลงวันที่ ๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ เรียนปลัดกระทรวงยุติธรรม เพื่อขอความเห็นชอบยกเลิกคณะอนุกรรมการงานยุติธรรมด้านความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย เพื่อลดความซ้ำซ้อนและเกิดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โดยเสนอให้ประธานกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) พิจารณา และรายงานคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ทราบต่อไป

๔. ฝ่ายเลขานุการ ได้มีหนังสือที่ ยธ ๐๙๐๔/๑๕ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๖๑ เรียนรองนายกรัฐมนตรี (พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง) ประธานกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ เพื่อรับทราบความเห็นของกระทรวงยุติธรรมที่ไม่ขัดข้องในการยกเลิกคณะอนุกรรมการงานยุติธรรมด้านความมั่นคงและความสงบเรียบร้อย และมีบัญชาให้เสนอเรื่องดังกล่าวต่อคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติทราบต่อไป

มติที่ประชุม   รับทราบ

๓.๔ ร่างพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตอำนาจศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ...

ฝ่ายเลขานุการได้รายงานต่อที่ประชุมว่า ตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมได้เสนอร่างพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตอำนาจศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ....เข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี จึงได้ทำการสอบถามหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้เสนอความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาของคณะรัฐมนตรี ประกอบด้วยสำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงยุติธรรม กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา โดยทุกหน่วยงานเห็นชอบในหลักการของร่างพระราชกฤษฎีกาดังกล่าว ซึ่งต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๑ อนุมัติหลักการของร่างพระราชกฤษฎีกาดังกล่าวตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมเสนอ และให้ส่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาต่อไปแล้วนั้น

/ฝ่ายเลขานุการ...

ฝ่ายเลขานุการขอรายงานการดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับการให้ความเห็นต่อร่างพระราชกฤษฎีกาเกี่ยวกับการเปิดทำการศาลต่างๆ ในปี พ.ศ.๒๕๖๑ รวมจำนวน ๔ เรื่องดังนี้

๑. ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดจำนวน เขตอำนาจ และวันเปิดทำการของศาลแขวงในจังหวัดภูเก็ต พ.ศ. ....

๒. ร่างพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตอำนาจศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ....

๓. ร่างพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตอำนาจศาลแรงงานกลาง พ.ศ. .... และร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดจำนวน ที่ตั้ง เขตศาล และวันเปิดทำการของศาลแรงงานภาค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ....

๔. ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดจำนวน เขตอำนาจ และวันเปิดทำการของศาลแขวงในจังหวัดระยอง พ.ศ. ....

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

๑. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า ราชกิจจานุเบกษาได้ประกาศพระราชกฤษฎีกา กำหนดจำนวน เขตอำนาจ และวันเปิดทำการของศาลแขวง ในจังหวัดภูเก็ต พ.ศ. ๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๑ และศาลแขวงภูเก็ตได้เปิดทำการเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๖๑ ส่วนร่างพระราชกฤษฎีกาฉบับอื่น ซึ่งประกอบด้วย (๑) ร่างพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตอำนาจศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. .... (๒) ร่างพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตอำนาจศาลแรงงานกลาง พ.ศ. .... และร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดจำนวน ที่ตั้ง เขตศาล และวันเปิดทำการของศาลแรงงานภาค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... (๓) ร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดจำนวน เขตอำนาจ และวันเปิดทำการของศาลแขวงในจังหวัดระยอง พ.ศ. .... นั้น ในส่วนของศาลแขวงระยองมีกำหนดจะเปิดทำการในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๑ ส่วนสาระสำคัญของร่างพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตอำนาจศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ.... และร่างพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตอำนาจศาลแรงงานกลาง พ.ศ..... และร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดจำนวน ที่ตั้ง เขตศาล และวันเปิดทำการของศาลแรงงานภาค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... ก็คือ การเปลี่ยนแปลงเขตอำนาจเหนือพื้นที่จากเดิมที่จังหวัดสมุทรปราการ สมุทรสาคร นครปฐม นนทบุรี และปทุมธานี อยู่ในเขตอำนาจของศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง และศาลแรงงานกลาง จะเปลี่ยนแปลงไปอยู่ในเขตอำนาจของศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค ๑ หรือภาค ๗ และศาลแรงงานภาค ๑ หรือภาค ๗ ทั้งนี้ เพื่อให้กระบวนการพิจารณาพิพากษามีประสิทธิภาพและรวดเร็วมากยิ่งขึ้น เป็นการกระจายปริมาณคดีที่อยู่ในศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง และศาลแรงงานกลาง โดยเฉพาะศาลแรงงานกลางที่มีคดีเกิดขึ้นในจังหวัดปริมณฑลดังกล่าวเป็นจำนวนมากเนื่องจากเป็นที่ตั้งของโรงงาน

๒. ประธานกรรมการ ได้สอบถามว่า ร่างพระราชกฤษฎีกาเปลี่ยนแปลงเขตอำนาจศาลแรงงานกลาง พ.ศ. .... และร่างพระราชกฤษฎีกากำหนดจำนวน ที่ตั้ง เขตศาล และวันเปิดทำการของศาลแรงงานภาค (ฉบับที่ ..) พ.ศ. .... นั้น มีสถานที่ มีความพร้อมที่จะเปิดทำการในวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๖๑ หรือไม่

๓. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ได้ตอบข้อซักถามว่า ศาลแรงงานภาคเปิดทำการมานานแล้ว ส่วนกรณีศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบจัดตั้งตามนโยบายรัฐบาล ซึ่งทยอยเปิดทำการจนครบ ๑๐ แห่ง คือ ศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบกลาง และศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบภาค ๑-๙

มติที่ประชุม

รับทราบ

๓.๕ รายงานความคืบหน้าการดำเนินงานของคณะกรรมการคุมประพฤติ

ฝ่ายเลขานุการได้รายงานต่อที่ประชุมว่า ฝ่ายเลขานุการได้แจ้งยกเลิกคณะอนุกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติว่าด้วยงานคุมประพฤติและยุติธรรมชุมชน ตามหนังสือที่ ยธ ๐๙๐๒/๒๑๒ ลงวันที่ ๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ เรื่อง ยกเลิกคณะอนุกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติว่าด้วยงานคุมประพฤติและยุติธรรมชุมชน ให้กรมคุมประพฤติทราบเรียบร้อยแล้ว กรมคุมประพฤติได้มีหนังสือที่ ยธ ๐๓๑๒/๐๖๕๓ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๖๑ เรื่อง รายงานความคืบหน้าการดำเนินงานของคณะกรรมการคุมประพฤติ โดยสรุปแจ้งว่าได้มีการประชุมไปแล้ว ๒ ครั้ง และมีสาระสำคัญของการประชุม ดังนี้

๑. การประชุมคณะกรรมการคุมประพฤติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๖๐

๑.๑ กรอบนโยบายและทิศทางการบริหารงานคุมประพฤติ
มติที่ประชุม เห็นชอบกรอบนโยบายการบริหารงานคุมประพฤติและกรอบทิศทางการบริหารงานคุมประพฤติ ดังนี้

- ๑) กรอบนโยบายการบริหารงานคุมประพฤติ
  - พัฒนาระบบงานคุมประพฤติให้มีประสิทธิภาพ เพื่อความปลอดภัยและความสงบสุขในสังคม
  - สร้างความสมดุลระหว่างการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดกับการบังคับใช้กฎหมายที่รวดเร็วและเป็นธรรม
- ๒) กรอบทิศทางการบริหารงานคุมประพฤติ
  - ส่งเสริมและสนับสนุนระบบการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในระบบคุมประพฤติให้สอดคล้องกับมาตรฐานสากล โดยเฉพาะข้อกำหนดโตเกียว (Tokyo Rules) ข้อกำหนดกรุงเทพฯ (Bangkok Rules)
  - ผลักดันให้มีการบูรณาการการปฏิบัติงานและการเชื่อมโยงข้อมูลผู้กระทำผิดร่วมกันในกระบวนการยุติธรรม
  - ให้มีการนำเทคโนโลยีมาสนับสนุนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด เช่น ระบบสารสนเทศในการปฏิบัติงาน เครื่องมือติดตามตัวอิเล็กทรอนิกส์ (Electronics Monitoring : EM)
  - ส่งเสริมให้ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม เอกชนทุกระดับมีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด
  - พัฒนาระบบติดตาม และช่วยเหลือ ผู้กระทำผิดในระบบงานคุมประพฤติและผู้กระทำผิดภายหลังปล่อย (After Care)

๑.๒ ร่างระเบียบคณะกรรมการคุมประพฤติว่าด้วยคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งและถอดถอนอาสาสมัครคุมประพฤติ พ.ศ. ....

มติที่ประชุม คณะกรรมการคุมประพฤติมีความเห็นว่า ร่างระเบียบคณะกรรมการคุมประพฤติว่าด้วยคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งและถอดถอนอาสาสมัครคุมประพฤติ พ.ศ. .... มีประเด็นต้องพิจารณาให้เป็นไปด้วยความรอบคอบ จึงมีมติเห็นชอบ ดังนี้

๑) ให้แต่งตั้งคณะอนุกรรมการฯ ขึ้นมา ๑ คณะ เพื่อให้มีอำนาจในการพิจารณากลับกรอง กฎหมาย กฎ ระเบียบ และเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องที่จะต้องดำเนินการ ก่อนนำเสนอเข้าที่ประชุมคณะกรรมการคุมประพฤติ โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๒ แห่งพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ. ๒๕๕๙ โดยคณะอนุกรรมการชุดนี้ที่ประชุมเห็นชอบให้ นายสมชาย ชุ่มรัตน์ เป็นที่ปรึกษา ศาสตราจารย์สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล เป็นประธานอนุกรรมการ รองอธิบดีคุมประพฤติ

/เป็นรองประธาน...

เป็นรองประธานอนุกรรมการ และอนุกรรมการอื่นๆ ให้ครอบคลุมองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ตามความเหมาะสมโดยเสนอให้คำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการฯ ให้ประธานคณะกรรมการคุมประพฤติ ลงนามในคำสั่งต่อไป

๒) ให้นำร่างระเบียบคณะกรรมการคุมประพฤติว่าด้วยคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งและถอดถอนอาสาสมัครคุมประพฤติ พ.ศ. .... และร่างหลักสูตรการพัฒนาฝึกอบรมพนักงานคุมประพฤติ ตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ที่คณะอนุกรรมการฯ ตามข้อ ๑ ได้พิจารณาถ้อยแถลงแล้ว เสนอเข้าที่ประชุมคณะกรรมการคุมประพฤติครั้งต่อไป

๓) ให้แต่งตั้งคณะกรรมการอื่นๆ ตามที่ฝ่ายเลขานุการฯ เห็นสมควรและพิจารณานำเสนอในการประชุมคณะกรรมการคุมประพฤติครั้งต่อไป

๒. การประชุมคณะกรรมการคุมประพฤติ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๖๑

๒.๑ ร่างระเบียบคณะกรรมการคุมประพฤติว่าด้วยคุณสมบัติ หลักเกณฑ์ และวิธีการแต่งตั้งและถอดถอนอาสาสมัครคุมประพฤติ พ.ศ. ....

มติที่ประชุม เห็นชอบให้กรมคุมประพฤติดำเนินการปรับแก้ร่างตามมติที่ประชุมของคณะกรรมการคุมประพฤติ และนำเสนอต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ซึ่งเป็นประธานกรรมการคุมประพฤติเพื่อโปรดลงนามตามในระเบียบฯ และประกาศในราชกิจจานุเบกษาเพื่อให้มีผลบังคับใช้ต่อไป

ปัจจุบันระเบียบคณะกรรมการคุมประพฤติว่าด้วยการแต่งตั้งและถอดถอนอาสาสมัครคุมประพฤติ พ.ศ.๒๕๖๑ ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๒๑ มีนาคม ๒๕๖๑

๒.๒ ร่างหลักสูตรการพัฒนาฝึกอบรมพนักงานคุมประพฤติ ตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติ พ.ศ. ๒๕๕๙

มติที่ประชุม คณะกรรมการคุมประพฤติเห็นชอบในหลักสูตรการฝึกอบรมพนักงานคุมประพฤติตามมาตรา ๒๐ แห่งพระราชบัญญัติ พ.ศ. ๒๕๕๙ ตามที่ฝ่ายเลขานุการเสนอสำหรับการปรับปรุงพัฒนาเนื้อหาหลักสูตร เช่น การมีส่วนร่วมทางสังคมหรือการเข้าไปเป็นจิตอาสาฯ เป็นต้น ให้กรมคุมประเวตินำไปพิจารณาดำเนินการต่อไป

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

๑. ประธานกรรมการ การรายงานความคืบหน้าการดำเนินงานของคณะกรรมการคุมประพฤติเชื่อมโยงกับ กพยช.อย่างไร

๒. ฝ่ายเลขานุการ กพยช.ให้ความสำคัญกับการแก้ไขฟื้นฟู ติดตามดูแล ช่วยเหลือ และสงเคราะห์ผู้กระทำผิดในชุมชน จึงมีการแต่งตั้งคณะอนุกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติว่าด้วยงานคุมประพฤติและยุติธรรมชุมชน และมีการประชุมไปแล้ว ๒ ครั้ง ต่อมาพระราชบัญญัติคุมประพฤติ พ.ศ.๒๕๕๙ ได้กำหนดให้มีคณะกรรมการคุมประพฤติ ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ที่ครอบคลุมการดำเนินงานของงานคุมประพฤติในภาพรวมทั้งหมดแล้ว และในการประชุม กพยช.ครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ วันศุกร์ที่ ๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้มีมติรับทราบ และเห็นชอบการยกเลิกคณะอนุกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติว่าด้วยงานคุมประพฤติและยุติธรรมชุมชน พร้อมทั้ง มอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการติดตามความคืบหน้าการดำเนินงานของคณะกรรมการคุมประพฤติ และนำเสนอให้ กพยช. ทราบอย่างต่อเนื่อง

๓. ประธานกรรมการ คณะกรรมการคุมประพฤติกับคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ เชื่อมโยงกันอย่างไร มีข้อกำหนดหรือข้อกำหนดใดให้อำนาจ กพยช. ในการส่ง คณะกรรมการคุมประพฤติ หรือเชิญบุคคลใดมาชี้แจงหรือมาให้ข้อมูลได้หรือไม่

๔. ฝ่ายเลขานุการ ตามพระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๑๐ (๔) คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานยุติธรรม หรือรายงานต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการประสานงานระหว่างหน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานยุติธรรม เพื่อแก้ไขข้อขัดข้องที่เป็นอุปสรรคต่อการบริหารงานยุติธรรม ส่งเสริมความร่วมมือในการบริหารงานยุติธรรม หรือการดำเนินการตามแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ และแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม

นอกจากนี้ กพยช. จะดูภาพรวมของกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ ตั้งแต่ขั้นตอนก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ระหว่างการพิจารณาคดี หลังการพิจารณาคดี ซึ่งในส่วนของการคุมประพฤติเองเป็นขั้นตอนหนึ่งระหว่างการพิจารณาคดีและภายหลังการพิจารณาคดี นอกจากนี้ตามพระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๑๔ ในการปฏิบัติหน้าที่ คณะกรรมการ คณะอนุกรรมการหรือคณะทำงาน อาจขอให้หน่วยงานของรัฐ องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานยุติธรรม และเจ้าหน้าที่ของรัฐจัดส่งเอกสารข้อมูล และชี้แจงข้อเท็จจริงเพื่อประกอบการพิจารณาได้ตามความจำเป็น

๕. ประธานกรรมการ ได้ให้ข้อสังเกตว่า เดิมเรามีคณะอนุกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติว่าด้วยงานคุมประพฤติและยุติธรรมชุมชนภายใต้ กพยช. ต่อมาเมื่อคณะกรรมการคุมประพฤติเพื่อดูภาพรวมการดำเนินงานของงานคุมประพฤติทั้งหมดแล้ว การที่ กพยช. จะมอบหมายหรือส่ง การหรือเชิญส่วนราชการมาชี้แจงนั้น ใช้มาตรา ๑๔ มาตราเดียวหรือไม่

๖. ฝ่ายเลขานุการ ในส่วนของกฎหมายนั้นน่าจะใช้มาตรา ๑๔ เป็นมาตราหลัก แต่อีกข้อที่จะเชื่อมโยงนั้นก็คือในวาระเพื่อพิจารณาที่ ๔.๑ (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ จะมียุทธศาสตร์ที่สำคัญประการหนึ่งคือการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดเป็นภาพรวม ดังนั้นการเชื่อมต่อกับกลไกของกรมคุมประพฤติ กรมราชทัณฑ์ และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จะเป็นกลไกที่สามารถนำนโยบายไปขับเคลื่อนได้โดยตรง

๗. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า พระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๑๘ ทำให้เกิดความเชื่อมโยงภาพรวมในการบูรณาการ แม้ว่าคณะกรรมการคุมประพฤติจะมีท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมเป็นประธานก็ตาม หากมีระบบรายงานความคืบหน้าและเชื่อมกับ กพยช. ก็จะทำให้เกิดการบูรณาการอย่างแท้จริง เช่น การรายงานกรอบการดำเนินงานของคณะกรรมการคุมประพฤติ กรณีนำเทคโนโลยีเครื่องมือติดตามตัว อิเล็กทรอนิกส์ (EM : Electronics Monitoring) นั้น สำนักงานศาลยุติธรรมทำ MOU กับอธิบดีกรมคุมประพฤติ เพื่อให้นำเครื่อง EM ที่ศาลมีสัญญาเช่า ๕,๐๐๐ เครื่องมาใช้ในช่วงสงกรานต์กรณีที่มาแล้วขับเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความเสียหายกับส่วนรวม

๘. ประธานกรรมการ ได้ให้ข้อสังเกตว่า การคุมประพฤติเป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการยุติธรรม และเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในแผนแม่บทฯ ก็จะเป็นการทำงานที่เชื่อมต่อกัน และ กพยช. สามารถที่จะประสานงานหรือขอข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมได้ ซึ่งต่อไปการรายงานความคืบหน้าการดำเนินงานของคณะกรรมการคุมประพฤติจะเป็นสิ่งที่ต้องรายงานเป็นระยะๆ

มติที่ประชุม

รับทราบ

/ระเบียบวาระที่ ๔...

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องเพื่อพิจารณา

๔.๑ (ร่าง)แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕) และแนวทางการขับเคลื่อน

ความเป็นมา

ตามที่พระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๙ มาตรา ๑๘ ได้กำหนดให้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติจัดทำแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ และในคราวการประชุม กพยช. ครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๕๖๐ ฝ่ายเลขานุการได้นำเสนอกรอบทิศทางในการจัดทำแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕) ซึ่ง กพยช. ได้มีมติเห็นชอบ โดยแผนแม่บทดังกล่าวต้องมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ที่จะมีการประกาศใช้ ทั้งนี้กรอบทิศทางฯ มีแนวทางดำเนินงานในประเด็นหลัก ๔ ด้าน เชื่อมต่อกันตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ ได้แก่ ๑) การป้องกันการกระทำผิด (Prevention) ๒) กระบวนการยุติธรรมทางเลือก (Alternative Justice) ๓) การคุ้มครองโดยปฏิบัติตามกฎหมาย (Protection) และ ๔) การฟื้นฟูผู้กระทำผิด (Rehabilitative) โดยมีเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology) เป็นกลไกสนับสนุนการดำเนินงาน

การดำเนินงานของฝ่ายเลขานุการ

- สำนักงานกิจการยุติธรรมในฐานะฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการฯ ร่วมกับที่ปรึกษาจากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย ดำเนินการยกร่างแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕) และเสนอต่อคณะกรรมการประสานและพัฒนาระบบงานยุติธรรม ในการประชุมครั้งที่ ๗/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๔ สิงหาคม ๒๕๖๐ ซึ่งคณะกรรมการได้มีมติให้ฝ่ายเลขานุการรับข้อสังเกตของที่ประชุมไปปรับปรุงแก้ไข (ร่าง)แผนแม่บทฯ ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น และเสนอให้คณะกรรมการฯ พิจารณาในครั้งต่อไป ทั้งนี้ ข้อสังเกตที่สำคัญ เช่น การกำหนดเป้าหมายของ (ร่าง)แผนแม่บทฯ ให้ชัดเจน โดยระบุสภาพปัญหา และสิ่งที่คาดหวังจะเกิดขึ้น รวมถึงความชัดเจนของการนำไปเป็นกรอบการจัดทำค่าของงบประมาณบูรณาการเพื่อให้หน่วยงานสามารถนำไปจัดทำเป็นแผนงานโครงการได้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น การนำเรื่องการพัฒนากระบวนกรยุติธรรมเทคโนโลยีสารสนเทศมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์หรือกลยุทธ์ เพื่อให้มีความเชื่อมโยงกับนโยบาย Thailand ๔.๐ เป็นต้น

- ฝ่ายเลขานุการนำเสนอความคืบหน้าในการจัดทำแผนแม่บทฯ ต่อคณะกรรมการในการประชุมฯ ครั้งที่ ๔/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๖ ธันวาคม ๒๕๖๐ ซึ่งอนุกรรมการมีมติมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการนำข้อสังเกตจากที่ประชุมไปดำเนินการ ดังนี้ ๑) ในการจัดทำ (ร่าง)แผนแม่บทฯ ต้องดำเนินการควบคู่กับการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ๒) เพิ่มเติมประเด็นกระบวนการยุติธรรมทางปกครอง เพื่อให้การพัฒนากระบวนการยุติธรรมครอบคลุมทั้งมิติทางอาญา ทางแพ่งและทางปกครอง

- ฝ่ายเลขานุการได้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขร่างแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ ตามข้อสังเกตของ กพยช. และคณะกรรมการประสานและพัฒนาระบบงานยุติธรรม พร้อมทั้งถอดประเด็นสำคัญจากยุทธศาสตร์ชาติ แผนปฏิรูปประเทศที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มาบรรจุไว้ในแต่ละยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ และนำเสนอ (ร่าง)แผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ ต่อคณะกรรมการในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๑ ได้มีมติเห็นชอบ และมีข้อสังเกตเพิ่มเติมเพื่อให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ได้แก่

๑. รูปแบบ (format) การใช้ถ้อยคำหัวข้อภายใต้ยุทธศาสตร์ให้ใช้คำว่า “แนวทางการพัฒนา”

๒. เพิ่มเติมบทนำ โดยอธิบายเหตุผลความจำเป็น กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ความเชื่อมโยงกับสาระสำคัญของแผนฯ ที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติฯ และเพิ่มเติมแผนภาพความเชื่อมโยงระหว่างยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ ๒๐ ปี แผนปฏิรูปประเทศ และตัวชี้วัด ที่ถ่ายทอดลงมาสู่ร่างแผนแม่บทฯ

ทั้งนี้ฝ่ายเลขานุการได้ปรับปรุงเพิ่มเติมร่างแผนแม่บทฯ ตามข้อสังเกตดังกล่าวแล้ว

รูปแบบ (ร่าง)แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕)

๑. เป็นแผนปฏิบัติการ (Action Plan) เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและแผนการปฏิรูปประเทศ (แผนระดับที่ ๓ ตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐) โดยถอดประเด็นสำคัญจากยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ๗ ด้าน ได้แก่ ด้านการเมือง ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านกฎหมาย ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ มาบรรจุไว้ในแต่ละยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้

๒. เป็นแผนขับเคลื่อนภารกิจงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาระบบบริหารงานยุติธรรมในภาพรวม (agenda base) โดยผนวกรวมแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรมมากำหนดเป็นยุทธศาสตร์ที่ ๕ การขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมด้วยดิจิทัล เนื่องจากเป็นแผนระดับเดียวกัน

๓. ไม่รวมประเด็นที่เกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรหรือหน่วยงานใหม่หรือการปรับโครงสร้างของหน่วยงาน และการพัฒนางานยุติธรรมที่เป็นเรื่องเฉพาะ เช่น การป้องกันและปราบปรามการทุจริต การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด ที่มีหน่วยงานเจ้าภาพจัดทำแผนหรือยุทธศาสตร์รองรับอยู่แล้ว ซึ่งจัดเป็นแผนระดับที่ ๓ เช่นเดียวกับแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ

๔. การกำหนดยุทธศาสตร์จะเป็นการพัฒนากระบวนการยุติธรรมตั้งแต่ต้นน้ำ กลางน้ำ และปลายน้ำ และกำหนดให้มียุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศด้านกระบวนการยุติธรรมเป็นยุทธศาสตร์ที่สนับสนุนยุทธศาสตร์อื่นๆ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

สาระสำคัญของ (ร่าง)แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕)

วิสัยทัศน์

“การบริหารงานยุติธรรมมีธรรมาภิบาลและทันสมัย สร้างสังคมไทยเคารพกฎหมาย มีความปลอดภัยและสงบสุข”

พันธกิจ

๑. เสริมสร้างการป้องกันการกระทำผิดโดยสร้างความรู้ความเข้าใจด้านความยุติธรรมและกฎหมาย

๒. ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการไกล่เกลี่ยเพื่อใช้ยุติความขัดแย้งและให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้เพิ่มขึ้น

๓. เพิ่มประสิทธิภาพการอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้กับประชาชนโดยการพัฒนากฎหมายและระบบบริหารงานยุติธรรม

๔. ปรับปรุงระบบการฟื้นฟูผู้กระทำผิดให้ผู้กระทำความผิดกลับเข้าสู่สังคมได้อย่างปกติสุข

๕. ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเชื่อมโยงการดำเนินงานยุติธรรมทุกขั้นตอน

เป้าหมายสูงสุด

เป้าหมายที่ ๑ การบริหารงานยุติธรรมมีธรรมาภิบาลและความโปร่งใส

เป้าหมายที่ ๒ สังคมมีความสงบเรียบร้อย ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

ตัวชี้วัดในภาพรวม

ตัวชี้วัดที่ ๑ ความเชื่อมั่นของประชาชนที่มีต่อกระบวนการยุติธรรมเพิ่มขึ้น

ตัวชี้วัดที่ ๒ ความหวาดกลัวภัยอาชญากรรมของประชาชนน้อยลง

ตัวชี้วัดที่ ๓ ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ทั่วถึงและเท่าเทียม

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ : การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมด้านกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม

แนวทางการพัฒนาที่ ๑ เสริมสร้างองค์ความรู้ด้านสิทธิ เสรีภาพ กฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และการป้องกันตนเองมิให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม

แนวทางการพัฒนาที่ ๒ ปลูกฝังจิตสำนึกและค่านิยมในการยอมรับ เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายแก่ประชาชน ชุมชน และสังคม

แนวทางการพัฒนาที่ ๓ ส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชน มีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอน

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ : การส่งเสริมและพัฒนากระบวนการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาททั้งทางอาญา ทางแพ่งและพาณิชย์ และทางปกครอง

แนวทางการพัฒนาที่ ๑ สร้างความเข้าใจและยอมรับผลดีของการนำกระบวนการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทมาใช้ทั้งทางอาญา ทางแพ่งและพาณิชย์ และทางปกครอง

แนวทางการพัฒนาที่ ๒ พัฒนากฎหมายเพื่อส่งเสริมการนำกระบวนการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทมาใช้ทั้งทางอาญา ทางแพ่งและพาณิชย์ และทางปกครอง

แนวทางการพัฒนาที่ ๓ พัฒนาการเข้าถึงและการให้บริการที่ทันสมัยและทั่วถึง

แนวทางการพัฒนาที่ ๔ สร้างมาตรฐานผู้ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาทในกระบวนการยุติธรรมทางเลือก

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ : การพัฒนากฎหมายและระบบบริหารงานยุติธรรม

แนวทางการพัฒนาที่ ๑ แก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้มีความทันสมัยและเป็นธรรม

แนวทางการพัฒนาที่ ๒ พัฒนาระบบงานยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล

แนวทางการพัฒนาที่ ๓ พัฒนากลไกการช่วยเหลือ และเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

แนวทางการพัฒนาที่ ๔ พัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

แนวทางการพัฒนาที่ ๕ พัฒนาศักยภาพบุคลากรและเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรด้านกระบวนการยุติธรรม

แนวทางการพัฒนาที่ ๖ สนับสนุนการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม

/ยุทธศาสตร์ที่ ๔...

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ : พัฒนาระบบการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด

แนวทางการพัฒนาที่ ๑ พัฒนาระบบการจำแนก การควบคุมตัว และการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิดในแต่ละประเภทให้เหมาะสม สอดคล้องกับมาตรฐานสากล

แนวทางการพัฒนาที่ ๒ พัฒนามาตรการแทนการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดอาญา (Non-Custodial Measures)

แนวทางการพัฒนาที่ ๓ สร้างระบบเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยและจัดทำระบบติดตาม สำหรับผู้พ้นโทษ เด็กและเยาวชนที่กำลังจะครบระยะเวลาการฝึกอบรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ : การขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมด้วยดิจิทัล

แนวทางการพัฒนาที่ ๑ พัฒนาระบบดิจิทัลมาใช้ในการปฏิบัติงาน และการบริหารราชการเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานและการตัดสินใจ

แนวทางการพัฒนาที่ ๒ บูรณาการและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงาน และจัดให้มีศูนย์กลางการแลกเปลี่ยนข้อมูลดิจิทัลเพื่อสนับสนุนกระบวนการยุติธรรม

แนวทางการพัฒนาที่ ๓ พัฒนามาตรการระบบการรักษาความมั่นคงปลอดภัยข้อมูล

แนวทางการขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓

เนื่องจากแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ มีรูปแบบเป็นแผนปฏิบัติการ (Action Plan) ที่สนับสนุนการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและประเด็นปฏิรูปประเทศที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ดังนั้น ในการขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ จึงควรมีการดำเนินการ ดังนี้

๑. สร้างความรู้ความเข้าใจในประเด็นยุทธศาสตร์และเป้าหมายความสำเร็จของการปฏิบัติตามแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ รวมถึงสร้างความตระหนักถึงความสำคัญแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในทุกกลุ่ม เพื่อขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ ไปสู่การปฏิบัติ ดังนี้

๑.๑ หน่วยงานที่ต้องดำเนินการตามแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกำหนดแผนและนโยบายของหน่วยงาน เพื่อให้มีการบรรจุแผนงานโครงการตามแผนแม่บทฯ

๑.๒ หน่วยงานที่มีส่วนสนับสนุนให้แผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ ประสบความสำเร็จ เช่น *สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ* ในการขับเคลื่อนการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศ ซึ่งแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ จะเป็นแผนในการขับเคลื่อนประเด็นยุทธศาสตร์ชาติและประเด็นปฏิรูปประเทศที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม *สำนักงบประมาณ* ในการให้ความสำคัญต่อการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายประจำปีให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมในการจัดทำคำของบประมาณตามกรอบแผนแม่บทฯ *สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน* และ *สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ* ในการให้ความสำคัญต่อการปรับปรุงโครงสร้างส่วนราชการ กฎระเบียบ และการกำหนดตัวชี้วัด เพื่อให้การดำเนินงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเกิดประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลตามแผนแม่บทฯ

๒. การขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓

๒.๑ โดยใช้กลไกงบประมาณบูรณาการ โดยเฉพาะแผนงานบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนาระบบการยุติธรรม ซึ่งมีสำนักงานกิจการยุติธรรม เป็นหน่วยงานเจ้าภาพมาเป็น

/ส่วนหนึ่งในการ...

ส่วนหนึ่งในการขับเคลื่อนแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ โดยกำหนดกรอบงบประมาณบูรณาการที่สอดคล้องกับแผนแม่บทฯ พร้อมกำหนดให้มีชุดโครงการที่ชัดเจน

๒.๒ การขับเคลื่อนในส่วนกลางและภูมิภาค โดยใช้กลไก กพยช. ซึ่งมีคณะกรรมการประสานและพัฒนาระบบงานยุติธรรม ที่มีหน้าที่สำคัญในการสนับสนุน ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำ ขับเคลื่อน ติดตามประเมินผลแผนแม่บทฯ สำหรับในส่วนภูมิภาค ใช้กลไกคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานระดับจังหวัด (กพยจ.) ในการขับเคลื่อนให้หน่วยงานด้านกระบวนการยุติธรรมในพื้นที่มีการจัดทำแผนปฏิบัติการตามกรอบแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ และดำเนินการตามแผนแม่บทฯ รวมถึงผลักดันประเด็นสำคัญในแผนแม่บทฯ ให้มีการบรรจุลงในแผนพัฒนาจังหวัด

๓. การติดตามประเมินผล เพื่อให้ทราบถึงผลการขับเคลื่อนและการดำเนินงานตามแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ การติดตามความคืบหน้าและผลการนำไปใช้ ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น รวมถึงประเมินผลสำเร็จของแผนว่าสัมฤทธิ์ตามเป้าหมายในการพัฒนางานยุติธรรมตามที่กำหนดไว้ในแผนหรือไม่ พร้อมรายงานต่อ กพยช. เพื่อรับทราบและให้ข้อเสนอแนะ รวมถึงจะดำเนินงานร่วมกับ สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักในการติดตามการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศ)

๓.๑ การติดตามการนำแผนแม่บทฯ ไปใช้ (Input/Process) โดยพิจารณาจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีการนำแนวนโยบายและทิศทางตามแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ ไปใช้ ผ่านโครงการ กิจกรรม และการดำเนินงานของหน่วยงานนั้น ๆ อย่างไร พร้อมปัญหาอุปสรรคจากการนำแผนไปใช้ โดยจะติดตามเป็นประจำทุกปี ทั้งการสำรวจ/สัมภาษณ์ ประชุมรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงาน

๓.๒ การประเมินผลสำเร็จของแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ โดยพิจารณาจากตัวชี้วัดที่กำหนดในแผนแม่บทฯ ทั้งในเชิงผลลัพธ์ (outcome) และผลที่ได้รับ (output) โดยจะประเมินผลทุกปี ผ่านกระบวนการศึกษาวิจัย สำรวจ/สัมภาษณ์ ประชุมรับฟังความคิดเห็น และสถิติฐานข้อมูลด้านกระบวนการยุติธรรม

๔. การประเมินเนื้อหาของแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ โดยทบทวนความเหมาะสมกับบริบทของแผนกับสภาพการณ์ในขณะนั้น รวมถึงความจำเป็นและความสอดคล้องกับสภาพปัญหาในเรื่องต่างๆ เพื่อจะนำไปพัฒนาและปรับปรุงทิศทางและนโยบายของแผนแม่บทฯ ให้มีความทันสมัย เหมาะสมกับความต้องการที่จะดำเนินการพัฒนางานด้านกระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ ในการประเมินเนื้อหาของแผนแม่บทฯ จะดำเนินการทบทวนเมื่อครึ่งแผน (๒ ปี) และเมื่อสิ้นสุดแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓

ลำดับขั้นตอนการจัดทำ (ร่าง)แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕) เพื่อนำเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี

หาก (ร่าง)แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ ผ่านการพิจารณาให้ความเห็นชอบจากคณะกรรมการฯ แล้ว ฝ่ายเลขานุการจะนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรี โดยมีรายละเอียดขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

๑. ฝ่ายเลขานุการฯ เสนอ (ร่าง)แผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ ต่อคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ (๓๑ พฤษภาคม ๒๕๖๑)

๒. จัดส่งร่างแผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓ ให้ สศช. พิจารณาให้ความเห็นเสนอต่อคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (ใช้ระยะเวลา ๓๐ วันเพื่อดำเนินการ)

๓. คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ส่งเรื่องให้สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี เพื่อนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาต่อไป

๔. คณะรัฐมนตรีพิจารณา (ร่าง)แผนแม่บทฯ ฉบับที่ ๓
๕. ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ขอให้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) พิจารณาให้ความเห็นชอบหรือให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมดังนี้

๑. ให้ความเห็นชอบในการผนวกรวมแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรม ภายใต้ (ร่าง)แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕ เพื่อให้การขับเคลื่อนภารกิจงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการยุติธรรมในภาพรวมเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

๒. ให้ความเห็นชอบต่อ (ร่าง)แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ และแนวทางการขับเคลื่อน เพื่อฝ่ายเลขานุการจะได้นำเสนอ (ร่าง)แผนแม่บทฯ ต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อพิจารณาต่อไป

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

๑. ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า แผนแม่บทฯ ฉบับนี้ค่อนข้างมีความสมบูรณ์ โดยมี กพยช.กำกับทิศทาง มีการของบประมาณเชิงบูรณาการ และมีการดำเนินการในพื้นที่ คือ มีคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด (กพยจ.) และมีงบประมาณในระดับจังหวัด และกลุ่มจังหวัด ทำให้สามารถขับเคลื่อนได้จริง ในยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนากฎหมายและระบบบริหารงานยุติธรรม ควรมีการพิจารณากฎหมายที่มีโทษทางอาญามากเกินไป ซึ่งบางครั้งผู้ที่กระทำความผิดอาจเกิดจากปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ เช่น ความยากจนที่ต้องได้รับความช่วยเหลือ ความเจ็บป่วยที่ต้องได้รับการบำบัด เป็นต้น จึงควรมีการพิจารณาว่ากฎหมายฉบับใดควรคงโทษทางอาญาไว้ และกฎหมายฉบับใดควรเปลี่ยนโทษจำคุกเป็นโทษกักขัง ปรับ ทำงานบริการสังคมแทนค่าปรับ

๒. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม แผนแม่บทฯ มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี แผนปฏิรูปประเทศ และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ แต่มีข้อสังเกต คือ

๑. ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมด้านกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม

- หน้าที่ ๗๙ แนวทางการพัฒนาที่ ๑ เสริมสร้างองค์ความรู้ด้านสิทธิ เสรีภาพ กฎหมาย กระบวนการยุติธรรม และการป้องกันตนเองมิให้ตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม ควรกำหนดประเด็นสำคัญเร่งด่วนที่ต้องเสริมสร้างความรู้และป้องกันประชาชนตกเป็นเหยื่อ เช่น สิทธิผู้บริโภค สิทธิในข้อมูลส่วนบุคคล มาตรการทางกฎหมายในการจัดการกับความรุนแรงในครอบครัว การป้องกันมิให้ตกเป็นเหยื่อในการกระทำความผิดฐานฉ้อโกงประชาชนในลักษณะต่างๆ เช่น แก๊งค์ Call center แชนร์ลูกโซ่ หรืออาชญากรรมคอมพิวเตอร์

๒. ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การพัฒนากฎหมายและระบบบริหารงานยุติธรรม

- หน้าที่ ๘๔ แนวทางการพัฒนาที่ ๑ แก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้มีความทันสมัยและเป็นธรรม โดยมีขอบเขตเน้นการพัฒนากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม ซึ่งหากมีการพัฒนากฎหมายอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องอาจจะเกินขอบเขตของแผนแม่บทฯ ตามมาตรา ๑๘ ของพ.ร.บ.พัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๙ และอาจเกิดความซ้ำซ้อนกับคณะกรรมการพัฒนากฎหมายตาม พ.ร.บ.คณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ.๒๕๒๒ และคณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย ที่มีหน้าที่ขับเคลื่อนในการพัฒนากฎหมายทั่วไป

- หน้าที่ ๘๔ แนวทางการพัฒนาที่ ๒ พัฒนาระบบงานยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพและธรรมาภิบาล ควรมีการกำหนดข้อ้อยู่ที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรม เช่น การพัฒนาระบบสายตรวจ การใช้เทคโนโลยีในการเฝ้าระวังการกระทำผิด มาตรการป้องกันการตีมสุราและขับรถ เป็นต้น

๓. ศาสตราจารย์สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วิวัฒน์กุล ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกระบวนการยุติธรรม ในแผนแม่บทฯ นี้ได้ครอบคลุมเรื่อง Culture of Lawfulness Public trust ความเสมอภาค การพัฒนาพฤตินิสัย การพัฒนากระบวนการทัศน์ของคนในกระบวนการยุติธรรม แต่มีข้อสังเกตในยุทธศาสตร์ที่ ๒ การส่งเสริมและพัฒนา กระบวนการไกล่เกลี่ยระดับข้อพิพาททั้งทางอาญา ทางแพ่งและพาณิชย์ และทางปกครองควรปรับข้อความโดย มุ่งเน้นให้เป็นยุทธศาสตร์ของการป้องกันและลดปริมาณคดี เพราะว่ารูปแบบของการลดปริมาณคดีไม่ใช่เพียงการ ไกล่เกลี่ย ตำรวจสามารถไกล่เกลี่ยได้ในคดีความผิดต่อส่วนตัว อัยการใช้ดุลพินิจในการ สั่งไม่ฟ้องหรือการชะลอ การฟ้อง ศาลก็มีการไกล่เกลี่ย จะทำให้ในทุกขั้นตอนมีปริมาณคดีลดลง

๔. ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย เสนอแนะ ๒ ประเด็น คือ ๑) การลดปริมาณคดี ควรมีการปรับปรุงโทษทางอาญาที่มีมากเกินไป การกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมายไม่จำเป็น ที่จะต้องเข้าเรือนจำทั้งหมด ต้องมีการลดการกระทำผิดที่ไม่ต้องใช้กฎหมายอาญาบังคับใช้ ๒) แผนแม่บทฯ เกิด จากการที่หน่วยงานร่วมกันคิดวิเคราะห์ว่าสามารถทำได้จึงกำหนดในแผนแม่บทฯ ดังนั้นจึงควรมีสภาพบังคับและ กำหนดผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน

๕. นายกสภานายความ แผนแม่บทฯ ควรมีการให้ความรู้และแนวทางก่อนการ กระทำผิด และกฎหมายจะประสบผลสำเร็จได้อยู่ที่การปฏิบัติอย่างจริงจังของผู้บังคับใช้กฎหมาย

๖. ผู้แทนคณบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่า สถาบันการศึกษาของรัฐ ส่วนที่ ๕ แนวทางการขับเคลื่อนและการติดตามประเมินผล ข้อ ๑.๒ หน่วยงานที่มีส่วนสนับสนุนให้แผนแม่บทฯ ประสบ ผลสำเร็จ คือ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานประมาณ สำนักงาน คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน และสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ ซึ่งอยากจะเห็นมาตรการ ลงโทษสำหรับหน่วยงานที่ ไม่สามารถทำตามแผนแม่บทฯ ได้

๗. ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ร่างแผนแม่บทฯ ค่อนข้างมีความทันสมัย โดยเฉพาะเรื่องดิจิทัลที่จะนำเข้ามาพัฒนากระบวนการยุติธรรม นอกจากนี่ยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด หากสามารถให้ผู้กระทำผิดออกมาทำงานนอก เรือนจำ หรือให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขฟื้นฟูก็จะทำให้เกิดผลเป็นรูปธรรมมากขึ้น

๘. ประธานกรรมการ ได้สอบถามผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติว่า หาก กพยช.เห็นชอบร่างแผนแม่บทฯนี้ คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติจะพิจารณาประเด็นใดบ้าง

๙. ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ตอบ ข้อซักถามว่า คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจะพิจารณาในภาพรวม และใช้เวลาพิจารณา ประมาณ ๑ เดือน

๑๐. ประธานกรรมการ การพิจารณาของคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติจะดำเนินการเสร็จภายในเดือนกันยายนตามนโยบายการปฏิรูปหรือไม่ เพราะตอนนี้เรื่องที่รอเข้า คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติน่าจะมีอย่างน้อย ๒๐ เรื่อง

๑๑. ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีคณะอนุกรรมการ ที่จะพิจารณาเบื้องต้นก่อนส่ง ให้คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพิจารณา ทำให้มีการพิจารณาที่รวดเร็วขึ้น ทั้งนี้จะนำ ข้อสังเกตของที่ประชุมไปดำเนินการต่อไป

๑๒. ประธานกรรมการ ได้สอบถามผู้แทนสำนักงานประมาณว่า ในส่วนท้ายของแผน แม่บทฯ จะมีส่วนของแผนการดำเนินงาน (Action Plan) จะต้องใส่รายละเอียดของงบประมาณที่ใช้หรือไม่

๑๓. ผู้แทนสำนักงบประมาณ แผนการดำเนินงาน (Action Plan) ควรใส่รายละเอียดว่าหน่วยงานใดเป็นผู้รับผิดชอบ และใช้งบประมาณเท่าใด เพื่อประกอบการพิจารณาของสำนักงบประมาณ

๑๔. ประธานกรรมการ แผนแม่บทฯ เป็นกรอบที่รองรับยุทธศาสตร์ชาติ และมีรายละเอียดแผนการดำเนินงาน (Action Plan) ชัดเจน คือแผนงาน แผนเงิน แผนเวลา แผนงบประมาณ และหน่วยงานรับผิดชอบ แผนแม่บทฯ กับแผนปฏิบัติการไม่เหมือนกัน แต่ถ้าหากจะรวมกันก็ต้องเพิ่มในส่วนที่ ๖ แผนการดำเนินงาน (Action Plan) คือ โครงการ เป้าหมาย กลยุทธ์ กิจกรรม ระยะเวลา งบประมาณ และหน่วยงานที่รับผิดชอบ

การที่จะผนวกรวมแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรมภายใต้ (ร่าง) แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕ เพื่อให้การขับเคลื่อนภารกิจงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากระบวนการยุติธรรมในภาพรวมเป็นไปในทิศทางเดียวกันนั้น แผนแม่บททั้งสองนี้มีศักดิ์ศรีเท่ากัน เนื้อหาสาระของแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรมมีความสำคัญ แต่หากต้องการนำทั้งสองแผนแม่บทนี้มารวมกัน โดยให้อยู่ในยุทธศาสตร์ที่ ๕ ก็จะต้องเพิ่มรายละเอียดด้านไอทีให้มากขึ้น

กฎหมายที่มีลักษณะ Prevention หรือ Proactive ควรทำให้เกิดความชัดเจน เช่น กระบวนการไกล่เกลี่ยก่อนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม นอกจากนี้การที่เด็กและเยาวชนกระทำความผิด เมื่อเวลาผ่านไป ๓ - ๕ ปีควรมีการลบประวัติ/ล้างมลทิน/ล้างโทษ แต่หากทำไม่ได้ก็ควรมีหนังสือรับรอง (certificate) เพราะหากให้ลบประวัติการกระทำความผิด ตำรวจบอกจะมีปัญหาเพราะไม่สามารถค้นประวัติอาชญากรรมได้

รูปแบบแผนแม่บทฯ ที่ไม่รวมประเด็นที่เกี่ยวกับการจัดตั้งองค์กรหรือการปรับโครงสร้างของหน่วยงานและการพัฒนางานยุติธรรมที่เป็นเรื่องเฉพาะ หมายความว่าอย่างไร

๑๕. ฝ่ายเลขานุการ ในเรื่องที่มีคณะกรรมการเฉพาะ และเจ้าภาพที่รับผิดชอบ แผนแม่บทฯ นี้จะไม่ครอบคลุม เช่น ในเรื่องทุจริตและคอร์รัปชันจะมีแผนของ ป.ป.ช. ส่วนในเรื่องของยาเสพติดจะมีแผนของ ป.ป.ส.

๑๖. เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง ขอให้พิจารณาโครงการที่บรรจุในแผนการดำเนินงาน (Action Plan) เพิ่มเติมเพื่อความครบถ้วนสมบูรณ์ เช่น หน้าที่ ๑๐๖ (๕) ร่าง พ.ร.บ. จัดตั้งศาลสิ่งแวดล้อมและวิธีพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อม พ.ศ. .... และหน้าที่ ๑๐๗ จัดทำร่างกฎหมาย จำนวน ๕ ฉบับ ข้อ ๑) ร่าง พ.ร.บ. ระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. .... เห็นว่า ควรเพิ่ม “ศาลปกครอง” ในคอลัมน์หน่วยงาน เนื่องจากศาลปกครองได้มีการจัดตั้งแผนกคดีสิ่งแวดล้อม รวมทั้งกระบวนการยุติธรรมของประเทศมีความครอบคลุมทั้งกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง อาญา และปกครอง ดังนั้น การกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรมจึงควรครอบคลุมทั้งในส่วนของกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง อาญา และปกครอง

๑๗. ประธานกรรมการ แผนการดำเนินงาน (Action Plan) ควรมีหัวข้อและกรอบงาน มีโครงการใดบ้าง เกี่ยวข้องกับกฎหมาย การปรับกระบวนการคดี/กระบวนการทำงานอย่างไร นอกจากนี้หากพูดถึงวิสัยทัศน์ก็จะต้องมี Key word ที่นำไปสู่เป้าหมายและแนวทางการพัฒนา โดยในช่วงเกริ่นนำจะต้องเน้นเรื่องความเป็นธรรม ความเสมอภาค การลดความเหลื่อมล้ำ ความรวดเร็ว การมีส่วนร่วม และความมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงของแผนแม่บทกับแผนระดับชาติ

ในยุทธศาสตร์ที่ ๔ พัฒนาระบบการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิด ให้มีความสำคัญเฉพาะผู้ที่ศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดก็คือ โอกาสที่จะได้พัฒนาพฤติกรรมดี โอกาสในการฝึกทักษะ โอกาสที่จะได้รับการยอมรับจากสังคม และโอกาสที่จะเริ่มต้นชีวิตใหม่ ซึ่งทุกภาคส่วนจะต้องเข้ามามีส่วนร่วม

ปัจจุบันสหประชาชาติ จะให้ความสำคัญในเรื่อง Rule of Law และ Prevention เน้นการใช้มาตรการการป้องกันมากกว่าการแก้ไขปัญหา และการใช้ Alternative Development ซึ่งในประเทศ

ไทยมีหลายมิติ เช่น มาตรการทางเลือกต่างๆ แทนการจำคุก ซึ่งจะต้องปรับกระบวนการทัศนคติว่าทำอย่างไรให้สันนิษฐานว่าผู้กระทำผิดไม่มีเจตนาและหามาตรการเชิงแก้ไขที่ต้นทาง

เมื่อเรากำหนดแผนการดำเนินงาน (Action Plan) แล้วก็ต้องย้อนกลับมาดูว่าตัวชี้วัด (KPI) จะทำได้หรือไม่ เพราะ KPI ไม่ได้วัดที่เป้าหมาย แต่วัดว่าหากมีโครงการ/กิจกรรมรองรับที่เกิดขึ้นได้จริง หากมีแค่แผนก็ได้แค่ ๕๐% แต่ถ้าไม่มีการปฏิบัติก็คือศูนย์

๑๘. ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ในแนวทางการเสนอแผนเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี แผนต้องระบุถึงความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติให้ชัดเจน และกำหนดให้มีองค์ประกอบของแผน เช่น มาตรการ กลยุทธ์ เป้าหมาย และตัวชี้วัด ที่แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงการสนับสนุนการขับเคลื่อนแผนระดับที่ ๑ และแผนระดับที่ ๒ ให้สามารถบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาประเทศตามแนวทางของยุทธศาสตร์ชาติด้วย

๑๙. ประธานกรรมการ ได้สอบถามผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกาว่า ในแนวคิดด้านกฎหมาย แนวคิดเรื่องการปรับกระบวนการทัศนคติ หรือความเป็นไปได้ในการล้างมลทินให้กับเด็กและเยาวชนเป็นอย่างไรบ้าง

๒๐. ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา คณะอนุกรรมการที่มีท่านอาจารย์ บวรศักดิ์เป็นประธาน อยู่ระหว่างการยกร่างกฎหมายกลางเกี่ยวกับการจัดทำกฎหมายตามมาตรา ๗๗ เช่น กรณีโทษทางอาญา ให้หน่วยงานปรับปรุงหรือแก้ไข ซึ่งในคณะกรรมการปฏิรูปประเทศของตำรวจก็มีการพิจารณาในเรื่องนี้ เพราะในการปฏิรูปตำรวจนั้นหากมีการลดโทษทางอาญาก็จะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ลดภาระงานของตำรวจ

๒๑. ประธานกรรมการ ขอฝากข้อเสนอเหล่านี้ ในการยกร่างกฎหมายกลางในเรื่องกระบวนการทัศนคติ และเจตนารมณ์ของกฎหมายด้วย เพราะหากออกมาเป็นกฎหมายแล้วจะแก้ไขยาก แผนแม่บทจะมีผลให้หน่วยงานนำไปใช้มาน้อยเพียงใด จะถูกกำหนดในแผนการดำเนินงาน (Action Plan)

๒๒. ผู้แทนเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา แนวคิดเรื่องโทษทางอาญานั้นจะทำให้เป็นรูปธรรมค่อนข้างยาก เนื่องจากองค์ความรู้ของหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายไม่เข้าใจเรื่องโทษทางอาญา โทษทางปกครอง โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นยกร่างกฎหมายที่หน่วยงานเจ้าของร่างไม่เข้าใจว่ากรอบโทษที่ร้ายแรงอะไรคือโทษทางอาญา หรือโทษทางปกครองจะบังคับอย่างไร ในขั้นตอนเขียนตัวบทกฎหมายก็จะเขียนโทษทางอาญาตามความเคยชินหรือนำกฎหมายที่ใกล้เคียงกันมาบัญญัติไว้

๒๓. เลขาธิการคณะรัฐมนตรี สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีพยายามที่จะเคลียร์กฎหมายเก่าและแก้ไขโทษทางอาญา ส่วนกฎหมายใหม่จะมีมาตรา ๗๗ เขียนไว้ว่าร่างกฎหมายพึงกำหนดโทษทางอาญาเฉพาะที่มีความร้ายแรง ซึ่งในแผนแม่บท เราเน้นที่การสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับประชาชน แต่ในความจริงแล้วเราควรเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องโทษทางอาญาให้แก่ข้าราชการผู้ปฏิบัติงาน วิสัยทัศน์เรื่องสร้างสังคมไทยเคารพกฎหมายนั้น ในแผนการดำเนินงาน (Action Plan) จะเป็นการอบรมปีละ ๒ ครั้งซึ่งเพียงการอบรมจะทำให้เคารพกฎหมายได้หรือไม่ หรือควรมหาตราการอื่นมาใช้ดำเนินงานเรื่องนี้ ส่วนในเรื่องของการแก้กฎหมายเพื่อให้โอกาสผู้กระทำผิดนั้น อาจไม่จำเป็น เช่น มติ ครม.เกี่ยวกับผู้เสพหรือผู้เคยติดยาเสพติดที่ผ่านการบำบัดรักษาและได้รับใบรับรองแล้ว ห้ามอ้างเป็นเหตุไม่ให้เกิดเข้ารับราชการหรือสอบเข้ารับราชการ เป็นต้น ฉะนั้นในการทำแผนการดำเนินงาน (Action Plan) อาจไม่ต้องแก้กฎหมาย แต่ต้องพิจารณาว่าความผิดใดที่พอจะให้โอกาสได้ดังเช่นเรื่องยาเสพติดนี้

๒๔. ประธานกรรมการ เรื่องยาเสพติดเป็นเรื่องที่กระทบคนเป็นจำนวนมากการมีมติ ครม. ก็เป็นการให้โอกาสผู้ที่เคยกระทำผิด แต่บางกรณีผู้กระทำผิดเป็นเด็กหรือเยาวชน ก่อเหตุที่เป็นภัยต่อสังคม ไม่สามารถสอบบรรจุเข้ารับราชการได้

๒๕. ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจและการมีส่วนร่วมด้านกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม แนวทางการพัฒนาที่ ๒ ปลุกฝังจิตสำนึกและค่านิยมในการยอมรับ เคารพและปฏิบัติตามกฎหมายแก่ประชาชน ชุมชน และสังคม ซึ่งการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังไม่เลือกปฏิบัติจะสามารถสร้างวินัยและสร้างคนให้ปฏิบัติตามกฎหมายได้ การตรวจสอบประวัติการกระทำผิดที่ใช้วิธีการพิมพ์ลายนิ้วมือ บางคนไม่ได้กระทำผิดกฎหมายอาญาก็จะเป็นการซ้ำเติมเนื่องจากเขาไม่สามารถประกอบอาชีพได้ เพราะเมื่อนายจ้างตรวจสอบประวัติการกระทำผิดก็จะปรากฏขึ้นมา

๒๖. ประธานกรรมการ การสร้างการรับรู้ สร้างวินัยสร้างจริยธรรมต้องสร้างตั้งแต่เด็ก ซึ่งในแผนการดำเนินงาน (Action Plan) มีเรื่องเดียวคือเรื่องของเยาวชน ส่วนใหญ่เป็นเรื่องข้าราชการ ดังนั้นควรดูว่าแผนการดำเนินงาน (Action Plan) มีโครงการ/กิจกรรมหรือไม่ แล้วค่อยพิจารณาตัวชี้วัด (KPI)

๒๗. นายกสภานายความ ผู้ที่ต้องโทษจำคุกและพ้นโทษมาแล้ว การที่จะไม่ให้กระทำผิดซ้ำก็คือภาครัฐต้องร่วมมือกับภาคเอกชนในการให้โอกาสและสนับสนุนการประกอบอาชีพ เพราะหากให้เขาหางานเองคงหาได้ยากเพราะเคยมีประวัติการกระทำผิด

๒๘. ประธานกรรมการ สารบัญของแผนแม่บทควรปรับให้มีความละเอียดมากขึ้น เช่น ยุทธศาสตร์ที่ ๑ อยู่หน้าที่เท่าไร และภาคผนวกปรับให้ข้อมูลถูกต้องครบถ้วน

๒๙. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ร่าง พ.ร.บ. หลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมาย และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย พ.ศ.... ได้ผ่านการพิจารณาของสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (สคก.) เรื่องเสรีจที่ ๘๒๔/๒๕๖๑ ซึ่งหลักการนอกจากที่กำหนดไว้ในมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ว่ากฎหมายต้องมีเพียงเท่าที่จำเป็น และโทษทางอาญามีเฉพาะความผิดที่ร้ายแรง ในร่าง พ.ร.บ.ฉบับนี้ มาตรา ๕ กำหนดหลักการเหมือนมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และในมาตรา ๖ ของร่าง พ.ร.บ.ฉบับนี้ กำหนดว่าในคดีอาญา หากศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งและศาลเห็นด้วยกับคำโต้แย้งนั้น ศาลสามารถส่งความเห็นต่อประธานศาลฎีกาเพื่อเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาพิจารณาว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ใช้บังคับแก่คดีนั้น กำหนดโทษทางอาญาไม่จำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับหลักการในมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง ของร่าง พ.ร.บ.ดังกล่าวหรือไม่ ในกรณีที่ที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวไม่สอดคล้องกับมาตรา ๕ วรรคหนึ่ง ศาลจะไม่ลงโทษหรือลงโทษน้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ก็ได้

๓๐. ผู้แทนคณบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่า สถาบันการศึกษาของรัฐ ในแผนการดำเนินงาน (Action Plan) เรื่องมาตรการการป้องกัน ควรเน้นกลุ่มเสี่ยงที่จะกระทำผิดหรือกลุ่มเสี่ยงที่จะตกเป็นเหยื่อ เช่น กลุ่มแรงงานข้ามชาติ กลุ่มคนไร้ที่พึ่ง เป็นต้น

มติที่ประชุม เห็นชอบในหลักการตามที่ฝ่ายเลขานุการเสนอ และมอบหมายฝ่ายเลขานุการรับข้อสังเกตไปพิจารณาปรับปรุงในประเด็นต่างๆ ดังนี้

๑) การผนวกแผนแม่บทเทคโนโลยีสารสนเทศกระบวนการยุติธรรมเข้าไว้ในยุทธศาสตร์ที่ ๕ ของแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓

๒) รายละเอียดของแผนแม่บทเห็นควรให้ปรับปรุง เช่น บทเกริ่นนำของแผนแม่บทกล่าวโดยเฉพาะเจตนารมณ์ในการจัดทำแผนควรเน้นย้ำคำที่สำคัญ ได้แก่ ความเป็นธรรม ความเสมอภาค การลดความเหลื่อมล้ำ ความรวดเร็ว การมีส่วนร่วม และความมีประสิทธิภาพ เพื่อให้เห็นความเชื่อมโยงของแผนแม่บทกับแผนระดับชาติ

๓) พิจารณาจัดทำแผนปฏิบัติการ (Action Plan) หรือโครงการเพื่อดำเนินการตามแผนแม่บทให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

๔) เสนอ (ร่าง) แผนแม่บทฯ ไปยังสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๐ เรื่อง แนวทางการเสนอแผนเข้าสู่การพิจารณาของคณะรัฐมนตรี เพื่อพิจารณาถ้อยแถลงก่อนนำเสนอมติคณะรัฐมนตรีต่อไป

๔.๒ การจัดทำหลักสูตรกลางเพื่อพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

ความเป็นมา

สืบเนื่องจากมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๐ เห็นชอบแนวทางการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะและทัศนคติของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม เพื่อเป็นแนวทางและกลไกประกอบการพิจารณาความก้าวหน้าและส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการฝึกอบรมจากหน่วยงานภายนอก โดยมุ่งเน้นการพัฒนาบุคลากรในด้านองค์ความรู้ (Knowledge) ด้านทักษะ (Skill) และด้านทัศนคติ (Attitude) ให้แก่บุคลากรระดับต้น บุคลากรระดับกลาง และบุคลากรระดับสูง คณะอนุกรรมการพัฒนาความรู้และส่งเสริมคุณธรรมแก่บุคลากรในงานยุติธรรม ในคราวประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๐ มีมติเห็นชอบกรอบแนวทางการดำเนินงานพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ๔ กรอบ ได้แก่

กรอบที่ ๑ เก่ง : การพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะและทัศนคติของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

กรอบที่ ๒ ดี : การส่งเสริมค่านิยมร่วม คุณธรรม จริยธรรมให้แก่บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

กรอบที่ ๓ มีสุข : การสร้างขวัญกำลังใจและแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

กรอบที่ ๔ บูรณาการ : การบูรณาการงบประมาณด้านการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

โดยในส่วนของกรอบที่ ๑ การพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะและทัศนคติของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม (คนเก่ง) คณะอนุกรรมการฯ ได้มีมติเห็นชอบแนวทางการพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะและทัศนคติของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม : การพัฒนาหลักสูตรกลางเพื่อพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าการพัฒนาหลักสูตรกลางเพื่อพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ควรมีการศึกษาหรือจัดประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อกำหนดรูปแบบหรือการออกแบบหลักสูตร โดยวิเคราะห์ภาพรวมของกระบวนการยุติธรรมในอนาคต รวมทั้งสามารถระบุความต้องการที่จำเป็นและปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นในกระบวนการยุติธรรม

การดำเนินงานของฝ่ายเลขานุการ

๑. สำนักงานกิจการยุติธรรม ในฐานะฝ่ายเลขานุการฯ ได้ดำเนินโครงการจัดทำหลักสูตรกลางเพื่อพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งมีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการฯ ขึ้น ระหว่างวันที่ ๒๒ - ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ณ วิทยาลัยกิจการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม โดยเชิญบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาบุคลากรจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ๒๕ หน่วยงาน จำนวน ๔๘ คน ร่วมกันคิดวิเคราะห์และเสนอความเห็นในการสร้างแนวทางการพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ และทัศนคติของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ตลอดจนเป็นการบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานและบุคลากรผู้ปฏิบัติหน้าที่ด้านการพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

๒. ฝ่ายเลขานุการฯ ได้รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาวิจัย การประชุมเชิงปฏิบัติการ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง นำมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เกิดแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น จึงเสนอแนวทางการจัดทำหลักสูตรกลางเพื่อพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม

/เข้าสู่การประชุม...

เข้าสู่การประชุมคณะอนุกรรมการฯ ในคราวประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๑ และที่ประชุมมีมติเห็นชอบแนวทางการดำเนินงานดังกล่าว โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าให้ฝ่ายเลขานุการ ดำเนินการพัฒนาและปรับปรุงข้อมูลเพิ่มเติมให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ จากการรวบรวมข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องและการดำเนินการตามข้อสังเกตของ คณะอนุกรรมการ เพื่อให้เกิดแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ฝ่ายเลขานุการ จึงได้จัดทำข้อเสนอ **การจัดทำหลักสูตรกลางเพื่อพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม** ประกอบด้วย

- ๑) ความเป็นมา
- ๒) วัตถุประสงค์
- ๓) กลุ่มเป้าหมาย
- ๔) รายละเอียดเนื้อหาหลักสูตรกลางฯ
- ๕) การดำเนินการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผล
- ๖) แผนปฏิบัติการดำเนินการขับเคลื่อนฯ
- ๗) แบบรายงานผลการดำเนินการ

ขอให้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) พิจารณาให้ความเห็นชอบ การจัดทำหลักสูตรกลางเพื่อพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมนำไปยึดถือและปฏิบัติ รวมทั้งฝ่ายเลขานุการจะได้ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

๑. ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน ได้ให้ข้อมูลว่า ภาพรวมการวางแผนพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมนั้นจะเป็นการใส่ Mindset หรือสิ่งที่ต้องการให้เป็น กระบวนการเดียวกันและมีความเป็นมาตรฐาน เป็นการมุ่งผลสัมฤทธิ์ของกระบวนการยุติธรรมมากกว่ายึด ผลสัมฤทธิ์ขององค์กรตนเอง เพราะแต่ละหน่วยงานก็จะมีวัฒนธรรมองค์กรที่แตกต่างกัน ในการฝึกอบรมนั้น ควรมีลักษณะเป็นหลักสูตร e-Learning สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง บางหลักสูตรควรมีการจัดทำ case study เพราะการอบรมที่มีหลายหน่วยงานจะเกิดการแลกเปลี่ยนมุมมองและประสบการณ์

๒. ประธานกรรมการ หลักสูตรกลางนี้จะส่งไปให้สถาบันการศึกษา หน่วยงานที่รับผิดชอบไปดำเนินการเองหรือไม่ และเหตุใดจึงไม่ครอบคลุมถึงข้าราชการตุลาการและข้าราชการอัยการ

๓. ฝ่ายเลขานุการ ในกรอบนี้จะใช้สำหรับข้าราชการพลเรือนเป็นกลุ่มแรกก่อน ส่วนในระยะต่อไปอาจเพิ่มข้าราชการตุลาการและข้าราชการอัยการ

๔. ประธานกรรมการ มาตรฐานกลางคือการทำให้คนเปลี่ยน Mindset ทำให้คนมีความดี มีจริยธรรม มีความรับผิดชอบ มีจิตสำนึก สอดคล้องกับเป้าหมายของประเทศชาติสร้างสังคมให้สงบสุข มันไม่ใช่เป็นเรื่องของวิชาชีพเฉพาะทางความรู้เฉพาะทางแต่เป็นเรื่องที่เติมเข้าไป

๕. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม หลักสูตรกลางนี้สามารถนำมาใช้กับ ข้าราชการตุลาการได้ เพราะมีลักษณะคล้ายวิชาชีพพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่ให้ความรู้และทักษะแก่บุคลากร ในภาครัฐให้มีความทันสมัยและยอมรับการเปลี่ยนแปลงได้ รวมทั้งความเชื่อมโยงกันในกระบวนการยุติธรรม แต่ต้องการให้มีการเน้นเรื่อง digital platform เนื่องจากบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมมีเป็นจำนวนมาก หากต้องเดินทางมาอบรมคงใช้เวลานาน สำนักงานศาลยุติธรรมก็มีการอบรมผ่าน Streaming ทางช่องทางต่างๆ เช่น Facebook คลิปวิดีโอ เป็นต้น ซึ่งการอบรมที่เข้าถึงได้ง่ายจะทำให้เปลี่ยน Mindset ของบุคลากร ในกระบวนการยุติธรรมได้เร็วขึ้น

๖. เลขาธิการสำนักงานศาลปกครอง การจัดทำหลักสูตรกลางเพื่อพัฒนาบุคลากร ในกระบวนการยุติธรรม ในส่วนของการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในกฎหมาย เห็นควรเพิ่ม ความรู้เกี่ยวกับ หลักกฎหมายมหาชน หลักกฎหมายปกครอง วิธีพิจารณาคดีปกครอง และวิธีปฏิบัติราชการที่เป็นบรรทัดฐาน จากคำพิพากษาในคดีปกครอง เพื่อนำไปสู่การสร้างมาตรฐานการปฏิบัติราชการที่ดีให้กับบุคลากรใน กระบวนการยุติธรรม ซึ่งจะเป็นการลดและป้องกันการเกิดข้อพิพาททางปกครองให้บริการประชาชนอย่างมี ธรรมาภิบาล โดยอาจเชิญตุลาการศาลปกครองเป็นวิทยากรในการให้ความรู้

๗. ประธานกรรมการ เมื่อมีการทำหลักสูตรก็จะต้องหารือรายละเอียดกับวิทยากร โดยมีรายละเอียด (๑) Standard การอบรมในห้องเรียน (๒) Digital Platform (๓) Camp/Workshop

๘. ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกฎหมาย การพัฒนาบุคลากร ในกระบวนการยุติธรรมจะต้องมีเครื่องมือที่ใช้เป็นกรอบหรือเป็นแนวทางให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน และ ผู้บังคับบัญชาจะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรว่าหน่วยงานต้องการบุคลากรลักษณะเช่นใด นอกจากนี้การมีแรงจูงใจในเรื่องความก้าวหน้าในตำแหน่งหน้าที่หากสามารถยกระดับความรู้ความสามารถให้ เป็นไปตามที่หน่วยงานต้องการได้

๙. ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า การจัดทำหลักสูตรกลาง เพื่อพัฒนาบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม เนื้อหาในระดับต้นจะมี ๖ วิชา ระดับกลาง ๗ วิชา และระดับสูง ๖ วิชา ซึ่งเป็นการเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเอง นอกจากนี้การบูรณาการงบประมาณด้านการพัฒนาบุคลากร จะทำให้สามารถขับเคลื่อนและประเมินผลได้อย่างแท้จริง และในการอบรมด้าน e-Learning จะทำให้บุคลากร สามารถพัฒนาได้โดยใช้งบประมาณน้อย

๑๐. ประธานกรรมการ ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การสร้าง Mindset มีความสำคัญมาก และเราควรเน้นที่การสร้าง Mindset ในเรื่องการเป็นคนดี มีจริยธรรม มีความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ อำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชน ในกลุ่มบุคคลเหล่านี้ ๑. ทนายความ ๒. ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ ผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ และ ๓. ข้าราชการการเมืองระดับท้องถิ่น

มติที่ประชุม เห็นชอบในหลักการตามที่ฝ่ายเลขานุการเสนอ และมอบหมายฝ่ายเลขานุการ ดำเนินการ ดังนี้

๑) เพิ่มเติมกลุ่มเป้าหมายที่เป็นบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ได้แก่ ข้าราชการ ตุลาการ และข้าราชการอัยการ เนื่องจากหลักสูตรกลางเป็นหลักสูตรพื้นฐานให้เกิดการปรับเปลี่ยน Mindset ให้มีความรับผิดชอบ จริยธรรม จิตสำนึก จิตสาธารณะ

๒) รูปแบบในการฝึกอบรมควรดำเนินการให้มีความหลากหลาย อาทิ การยกระดับ การฝึกอบรมในห้องเรียนผ่านรูปแบบการบรรยายและเสวนา การฝึกอบรมผ่านการใช้สื่อเทคโนโลยี การฝึกอบรมผ่านการจัดกิจกรรมกลุ่ม เป็นต้น

๔.๓ (ร่าง)ยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕

ตามที่คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ในคราว ประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ ได้มีมติเห็นชอบกรอบแนวทางการพัฒนาและส่งเสริม การวิจัยในกระบวนการยุติธรรมและมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการปรับปรุงกรอบแนวทางการดังกล่าวให้สามารถ ดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมและมุ่งเน้นการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมในทุกมิติ พร้อมทั้งให้เสนอ สำนักงบประมาณเพื่อใช้เป็นกรอบในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณและสนับสนุนกรอบวงเงินงบประมาณ ด้านกระบวนการยุติธรรมประจำปี ๒๕๖๑ ให้ได้รับการจัดสรรเพิ่มมากขึ้น นั้น

/โดยกรอบแนวทาง...

โดยกรอบแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม แบ่งเป็น ๓ กรอบ ประกอบด้วย

๑. กระบวนการก่อนการวิจัย (pre research process) ได้แก่ เป้าหมาย/ทิศทางการวิจัย และการบริหารจัดการงบประมาณเพื่อสนับสนุนการวิจัย
๒. กระบวนการระหว่างการศึกษาวิจัย (ongoing research process) ได้แก่ แนวทางการสร้างกระบวนการพัฒนาคุณภาพงานวิจัย
๓. กระบวนการหลังการศึกษาวิจัย (post research process) ได้แก่ แนวทางการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

ในการนี้ คณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรมได้มีมติในครั้งที่ ๒/๒๕๖๐ เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๐ เห็นชอบให้มีผู้เชี่ยวชาญดำเนินการทบทวนและกำหนดเป้าหมาย/ทิศทางการวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรม ทั้งนี้ เห็นควรให้ผู้เชี่ยวชาญดำเนินการสำรวจข้อมูลจากทั้งภาครัฐ ภาคประชาชน และภาคเอกชนให้ครบถ้วนรอบด้านยิ่งขึ้น และนำเสนอต่อคณะอนุกรรมการฯ พิจารณาต่อไป ซึ่งเป็นการดำเนินงานตามกรอบแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรมรอบที่ ๑ กระบวนการก่อนการวิจัย (pre research process) ในการกำหนดเป้าหมาย/ทิศทางการวิจัย ทั้งนี้ สำนักงานกิจการยุติธรรมได้รับความร่วมมือผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล โดยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุชาดา ทวีสิทธิ์ และคณะทำการทบทวนและกำหนดเป้าหมาย/ทิศทางการวิจัยด้านการพัฒนากระบวนการยุติธรรมดังกล่าว โดยจัดทำเป็นร่างยุทธศาสตร์ การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕

ทั้งนี้ จากการทบทวนสภาพปัญหาของกระบวนการยุติธรรมไทยและองค์ความรู้ด้านการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมที่จำเป็นต่อการพัฒนากระบวนการยุติธรรมในปัจจุบัน สามารถสรุปได้ดังนี้

๑. สภาพปัญหาโดยรวมของกระบวนการยุติธรรมไทย

๑.๑ ประเด็นวิกฤตศรัทธา พบสาเหตุสำคัญที่นำจะทำให้ประชาชนเกิดวิกฤตศรัทธา ต่อกระบวนการยุติธรรมไทย ได้แก่ ประชาชนยากจนเข้าไม่ถึงความยุติธรรม บุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ใช้วัฒนธรรมอำนาจเหนือต่อประชาชนในการปฏิบัติงาน มีระบบอภิสิทธิ์เกิดขึ้น กระบวนการอำนวยความสะดวกยุติธรรมล่าช้า มีการสูญเสียเป็นตัวเลขรวมทั้งมีต้นทุนทางสังคมสูงเกินความจำเป็นซึ่งภาครัฐและประชาชนจำเป็นต้องจ่าย

๑.๒ ประเด็นกฎหมาย พบว่าไม่มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มแข็ง มีกฎหมายมากเกินไป กฎหมายล้าสมัย กฎหมายเน้นโทษจำคุก หรือมีบทลงโทษรุนแรงเกินกว่าเหตุ

๑.๓ ประเด็นโครงสร้างการบริหาร หน่วยงานภายในกระบวนการยุติธรรมไม่ค่อยเชื่อมโยงงานกัน อีกทั้งขาดการบูรณาการกับหน่วยงานภายนอก ยังปิดกั้นไม่ให้ประชาชนมีส่วนร่วม ระบบยุติธรรมทางเลือก เช่น ระบบยุติธรรมชุมชน ระบบยุติธรรมสมานฉันท์ ตลอดจนการนำวิธีลงโทษแบบอื่นมาแทนการจำคุกพัฒนาไปได้ช้า

๑.๔ ประเด็นการผลิตบุคลากร พบว่าหลักสูตรและกระบวนการผลิตบุคลากรเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ไม่ปรับตัวหรือปรับตัวน้อย บุคลากรบางส่วนที่ผลิตออกมาขาดคุณธรรม ส่งผลให้การปฏิบัติงานยังไม่ใกล้ชิดและยึดโยงอยู่กับผลประโยชน์ของประชาชน แต่มีทัศนคติเชิงลบต่อประชาชน ขาดองค์ความรู้ทางทฤษฎีที่ทันสมัย ประสบการณ์มีไม่เพียงพอกับการปฏิบัติงาน

๒. สภาพโดยรวมขององค์ความรู้ด้านการวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม ระหว่างปี ๒๕๕๕-๒๕๖๐ จำนวน ๒๑๐ เรื่อง พบว่า

๒.๑ งานวิจัยส่วนใหญ่ศึกษาประเด็นการพัฒนาปฏิรูปองค์กรในกระบวนการยุติธรรม กฎหมาย และนวัตกรรมเทคโนโลยีทางกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ส่งผลให้มีช่องว่างประเด็นการวิจัยอื่นๆ เช่น การวิจัยเพื่อป้องกันและลดอาชญากรรมด้วยแนวทางใหม่ๆ การวิจัยบูรณาการการปฏิบัติงาน การวิจัยเพื่อส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม การวิจัยส่งเสริมและเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนในกระบวนการยุติธรรม การวิจัยเพื่อปฏิรูป/ปรับปรุงหลักสูตรนิติศาสตร์ และการวิจัยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม เป็นต้น

๒.๒ มีงานวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) น้อย

๒.๓ ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพมากกว่างานวิจัยเชิงทดลองและกึ่งทดลอง ซึ่งเป็นการวิจัยที่สามารถนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม วิธีการทำงาน และเครื่องมือใหม่ๆ ในการทำงาน

๒.๔ ประชากรที่ใช้ศึกษายังไม่ครอบคลุมประชากรกลุ่มเปราะบาง เช่น กลุ่มหลากหลายทางเพศ กลุ่มศาสนา กลุ่มคนพิการ กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มคนไร้สัญชาติ เป็นต้น รวมถึงกลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรมด้วย

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมการวิจัยในกระบวนการยุติธรรม ได้มีมติในการประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๔ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เห็นชอบร่างยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ โดยมอบหมายให้ฝ่ายเลขานุการ ปรับปรุงตามข้อสังเกตของอนุกรรมการฯ ก่อนเสนอ กพยช. ต่อไป ในประเด็นดังนี้

๑. เพิ่มเติมความเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี และแผนปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและด้านกระบวนการยุติธรรม

๒. ปรับปรุงตัวชี้วัดให้สอดคล้องกับเป้าประสงค์ มีความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้จริง

๓. เพิ่มเติมประเด็นวิจัยให้มีความชัดเจนมากยิ่งขึ้น เช่น ประเด็นวิจัยที่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาประเทศตามแผนปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและด้านกระบวนการยุติธรรม การศึกษาหรือใช้เครื่องมือในการประเมินผลกฎหมาย เป็นต้น

๔. เพิ่มเติมแนวทาง/กระบวนการในการปรับ Mindset ของบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม ทั้งในส่วนประเด็นการวิจัยและในยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาระบบบริหารและการจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม

๕. ให้มีการจัด Priority แผนยุทธศาสตร์เป็นรายปีงบประมาณ เพื่อให้สอดคล้องต่อทิศทางการพัฒนาประเทศ ซึ่งเมื่อ กพยช. พิจารณาให้ความเห็นชอบแล้ว คณะอนุกรรมการจะได้พิจารณาดำเนินการอีกครั้งหนึ่ง

ในการนี้ ฝ่ายเลขานุการ ได้ดำเนินปรับปรุงร่างยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ - ๒๕๖๕ ตามข้อสังเกตของอนุกรรมการฯ เรียบร้อยแล้ว ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

- **วิสัยทัศน์ (Vision)**

“ประเทศไทยใช้งานวิจัยเป็นฐานเพื่อเปลี่ยนกระบวนทัศน์ ปรับโครงสร้าง พัฒนา กฎหมาย และกระบวนการยุติธรรมให้มีประสิทธิภาพ โดยยึดหลักนิติธรรม ลดความเหลื่อมล้ำ และถ่วงน้ำหนัก”

- **พันธกิจ**

๑. สนับสนุนงานวิจัย

- ๑.๑ เพิ่มงานวิจัยที่มุ่งแก้ปัญหาลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงความยุติธรรม และมุ่งพัฒนากระบวนการยุติธรรมแต่ละขั้นตอนที่ยังเป็นอุปสรรคต่อการอำนวยความสะดวกยุติธรรมแก่ประชาชน

- ๑.๒ เพิ่มงานวิจัยที่มุ่งหาแนวทาง วิธีการ สร้างรูปแบบ หรือกลไก ซึ่งสนับสนุน การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม

- ๑.๓ เพิ่มงานวิจัยที่มุ่งประเมินผลกระทบของกฎหมายใหม่ และกฎหมายที่มีการ ปรับปรุง เพื่อให้กฎหมายมีความสอดคล้องกับสภาพการณ์และความต้องการของประเทศและประชาชน

- ๑.๔ เพิ่มงานวิจัยที่มุ่งพัฒนาระบบข้อมูลและนวัตกรรมประเภทต่างๆ เพื่อยกระดับประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม

๒. สร้างระบบบริหารงานวิจัยให้เข้มแข็ง

- ๒.๑ สนับสนุนการบริหารจัดการงบประมาณวิจัยแบบบูรณาการเพื่อลดความ ซ้ำซ้อน ทำให้หน่วยงานต่างๆ ในกระบวนการยุติธรรมมีกรอบการวิจัยที่เป็นเอกภาพ และสามารถทำวิจัยร่วมกัน ได้

- ๒.๒ สนับสนุนงานวิจัยที่มีลักษณะที่บูรณาการองค์ความรู้จากหลายศาสตร์ เช่น นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ การบริหารรัฐกิจ อาชญวิทยา สังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และนิติวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี เป็นต้น

- ๒.๓ มีกลไกการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ เพื่อผลักดันให้มีการนำงานวิจัยไป ใช้ประโยชน์ ในการปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมในส่วนที่ยังเป็นปัญหากับประชาชน

- ๒.๔ พัฒนาบุคลากรวิจัยและงานวิจัยเกี่ยวกับกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม ให้มีคุณภาพ

- ๒.๕ พัฒนาระบบฐานข้อมูลโครงการวิจัยและผลงานวิจัยที่สามารถเชื่อมโยง ข้อมูลจากทุกหน่วยงาน รวมทั้งวิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ของนักศึกษา ทำให้ฐานข้อมูลเป็นปัจจุบันและครบถ้วน

- **เป้าประสงค์และตัวชี้วัด**

- **ด้านการผลิตงานวิจัย**

๑. สนับสนุนงานวิจัยที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยหลากหลายวิธีการ เพื่อพัฒนากระบวนการ ยุติธรรมแต่ละขั้นตอนที่ยังเป็นอุปสรรคต่อการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน

- ๑.๑ ตัวชี้วัดเชิงผลผลิต(outputs)

- ๑) จำนวนงานวิจัยที่เป็นวิจัยปฏิบัติการ (Action Research)

- ๒) จำนวนงานวิจัยจากงานประจำสู่งานวิจัย (Routine to Research)

- ๑.๒ ตัวชี้วัดเชิงผลลัพธ์(outcomes)

- ๑) หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีการปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานที่ลด อุปสรรคในการเข้าถึงความยุติธรรมของประชาชน

๒. สนับสนุนงานวิจัยที่มุ่งหาแนวทาง/สร้างวิธีการ รูปแบบ หรือกลไก ซึ่งสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม

๒.๑ ตัวชี้วัดเชิงผลผลิต(outputs)

๑) จำนวนงานวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ที่สามารถสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change agents) ได้

๒) จำนวนงานวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) ที่ทำให้เกิดการปฏิรูป/การเปลี่ยนแปลงองค์กรในระดับโครงสร้าง/กระบวนการทัศน และ/หรือวัฒนธรรมองค์กร

๒.๒ ตัวชี้วัดเชิงผลลัพธ์(outcomes)

๑) หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม มีผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change agents) เกิดขึ้นในองค์กรที่สามารถผลักดันการปฏิรูป/การเปลี่ยนแปลงองค์กรในระดับโครงสร้าง/กระบวนการทัศน และ/หรือวัฒนธรรมองค์กร

๒) หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีการปฏิรูปหรือเปลี่ยนแปลงในระดับโครงสร้าง/กระบวนการทัศน และ/หรือวัฒนธรรมองค์กรที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม

๓. สนับสนุนงานวิจัยที่มุ่งประเมินผลกระทบของการออกกฎหมาย (Regulatory Impact Analysis=RIA) และผลกระทบของการบังคับใช้กฎหมายทั้งกฎหมายใหม่และกฎหมายที่มีอยู่เดิม

๓.๑ ตัวชี้วัดเชิงผลผลิต(outputs)

๑) จำนวนงานวิจัย

๓.๒ ตัวชี้วัดเชิงผลลัพธ์(outcomes)

๑) มีกฎหมายที่มีการประเมินผลกระทบและได้รับการปรับปรุงแก้ไข

๔. งานวิจัยที่มุ่งพัฒนาระบบฐานข้อมูลและนวัตกรรม ที่ช่วยบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานและเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม

๔.๑ ตัวชี้วัดเชิงผลผลิต(outputs)

๑) จำนวนงานวิจัย

๔.๒ ตัวชี้วัดเชิงผลลัพธ์(outcomes)

๑) หน่วยงาน มีระบบฐานข้อมูลและนวัตกรรมที่ช่วยบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานและเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม

ด้านการบริหารงานวิจัย

๑. สนับสนุนการจัดทำระบบฐานข้อมูลโครงการวิจัยที่กำลังดำเนินการและรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ พร้อมทั้งพัฒนานักบริหารจัดการระบบฐานข้อมูลวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญ

๑.๑ ตัวชี้วัดเชิงผลผลิต(outputs)

๑) มีระบบฐานข้อมูลโครงการวิจัยที่กำลังดำเนินการ และรายงานการวิจัยฉบับสมบูรณ์ที่เป็นปัจจุบัน เพื่อให้เป็นแหล่งสืบค้น

๒) มีนักบริหารจัดการระบบฐานข้อมูลวิจัยที่มีความเชี่ยวชาญ ที่สามารถจัดทำ keywords งานวิจัยเพื่อใช้ในการสืบค้นวิเคราะห์ และนำไปใช้ประโยชน์

๑.๒ ตัวชี้วัดเชิงผลลัพธ์(outcomes)

๑) มีการใช้ประโยชน์จากระบบฐานข้อมูลอย่างต่อเนื่อง โดยบุคคลจากส่วนงานต่างๆ นำงานวิจัยไปอ้างอิงเพื่อจัดทำนโยบายปรับปรุงการดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม

๒) นำงานวิจัยที่มีอยู่ในระบบฐานข้อมูลมาสังเคราะห์เป็นระยะๆ เพื่อเป็นฐานในการสร้างโจทย์วิจัยที่ไม่ซ้ำซ้อน และต่อยอดงานวิจัยเดิมได้

๒. จัดตั้งกลไกประสานงานกลางเพื่อให้มีการนำผลการวิจัยไปใช้กำหนดนโยบายแผนงาน รวมทั้งนำไปใช้ปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม

๒.๑ ตัวชี้วัดเชิงผลผลิต(outputs)

๑) เกิดกลไกประสานงานกลางระดับชาติที่ขับเคลื่อนให้มีการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้จริง

๒.๒ ตัวชี้วัดเชิงผลลัพธ์(outcomes)

๑) กลไกนี้สามารถผลักดันให้หน่วยงานต่างๆ นำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม

๓. พัฒนาและเสริมสร้างเครือข่ายนักวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรม

๓.๑ ตัวชี้วัดเชิงผลผลิต(outputs)

๑) เกิดเครือข่ายนักวิจัยด้านการพัฒนาระบบและกระบวนการยุติธรรมระดับชาติที่เข้มแข็ง มีนักวิจัยมาจากบุคลากรในกระบวนการยุติธรรม สถาบันวิชาการของประเทศไทย และต่างประเทศ

๓.๒ ตัวชี้วัดเชิงผลลัพธ์(outcomes)

๑) มีการทำวิจัยร่วมกันระหว่างนักวิจัยในเครือข่ายที่มาจากหน่วยงานต่างๆ ของกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งนักวิชาการภายในประเทศและต่างประเทศ

● ยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม ประกอบด้วย ๕

ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การวิจัยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงความ

ยุติธรรม

ประเด็นวิจัย

๑. การวิจัยเพื่อประเมินสภาพปัญหาที่เป็นปัจจุบัน
๒. การวิจัยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม
๓. การวิจัยเพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การวิจัยสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการ

ยุติธรรม

ประเด็นวิจัย

๑. การวิจัยเพิ่มการมีส่วนร่วมของประชาชนในกลไกและกระบวนการของระบบยุติธรรม
๒. การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบยุติธรรมทางเลือกที่ประชาชนมีส่วนร่วม

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การวิจัยเพื่อประเมินผลกระทบของกฎหมาย และความสอดคล้องของกฎหมายกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

ประเด็นวิจัย

๑. การวิจัยเพื่อประเมินผลกระทบของการออกกฎหมาย และการบังคับใช้กฎหมาย
๒. การวิจัยเพื่อทบทวนกฎหมายและสร้างองค์ความรู้ด้านกฎหมายในภาพรวม
๓. การวิจัยเพื่อทบทวนสาระและกระบวนการบังคับใช้กฎหมาย
๔. การวิจัยเพื่อพัฒนากฎหมายใหม่ที่มีความจำเป็น

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลและนวัตกรรมของกระบวนการ
ยุติธรรม

ประเด็นวิจัย

๑. การวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมสังคม
๒. การวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมที่เป็นเทคโนโลยี
๓. การวิจัยเพื่อพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อบูรณาการกระบวนการยุติธรรม
๔. การเฝ้าระวังความเสี่ยงเกี่ยวกับข้อผิดพลาดของกระบวนการยุติธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ ๕ การพัฒนาระบบบริหารและการจัดการงานวิจัยเพื่อพัฒนา
กระบวนการยุติธรรม

แนวทางการดำเนินงาน

๑. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการวิจัย
๒. การส่งเสริมงบประมาณและระบบทุนวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรม
๓. การพัฒนาและส่งเสริมการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

ขอให้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) พิจารณา
(ร่าง) ยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒ – ๒๕๖๕ เพื่อใช้เป็นกรอบการวิจัยด้าน
การพัฒนาระบบการยุติธรรมยุติธรรม โดยให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมใช้เป็นกรอบแนวทางในการ
เสนอคำขอของงบประมาณและให้สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและสำนักงานงบประมาณใช้เป็นแนวทางการ
จัดสรรงบประมาณการวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

๑. ศาสตราจารย์สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์วัฒนกุล ผู้ทรงคุณวุฒิด้านกระบวนการยุติธรรม
ในคณะกรรมการพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยในกระบวนการยุติธรรมได้นำหลักการมาพิจารณารายงานที่
มหาวิทยาลัยมหิดลศึกษามา คือ ๑.งานวิจัยต้องตอบโจทย์ของประเทศในกระบวนการยุติธรรม
๒.กระบวนการวิจัยต้องเป็นไปตามระเบียบวิธีวิจัย นำไปสู่การกำหนดยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อพัฒนา
กระบวนการยุติธรรม ๕ ยุทธศาสตร์ แต่ประเด็นสำคัญอยู่ที่งบประมาณมีจำนวนจำกัดจึงต้องจัดลำดับ
ความสำคัญว่าเรื่องใดควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณในการวิจัยก่อน

๒. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม (ร่าง) ยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อพัฒนา
กระบวนการยุติธรรมสอดคล้องกับแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๓ แต่มีข้อสังเกตคือ

๑. ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การวิจัยเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงความ
ยุติธรรม

- หน้าที่ ๙ ในเหตุผลและความจำเป็นมีเนื้อหาไม่ครอบคลุมถึงกระบวนการ
ยุติธรรมทางปกครอง เนื่องจากประชาชนยังไม่ค่อยเข้าใจเรื่องกระบวนการยุติธรรมทางปกครองมากนัก และ
ในหัวข้อที่ ๑. ด้านประสิทธิภาพ หัวข้อย่อยที่ ๑.๒ ที่ระบุว่า การดำเนินคดีในแต่ละชั้นตอนมีความล่าช้า การ
ดำเนินงานซับซ้อน โดยเฉพาะในชั้นตอนพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม ขอเสนอให้ตัดข้อความว่า “โดยเฉพาะ
ชั้นตอนพิจารณาคดีของศาลยุติธรรม” เพราะนโยบายของท่านประธานศาลฎีกาได้กำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน
ในการพิจารณาคดีในศาลชั้นต้นไม่เกิน ๒ ปี ศาลอุทธรณ์ไม่เกิน ๖ เดือน และศาลฎีกาไม่เกิน ๑ ปี และหากจะ
ศึกษาด้านประสิทธิภาพควรจะศึกษาในเชิงกว้างเพราะไม่ได้มีการศึกษาการดำเนินคดีในศาลปกครอง

- หน้าที่ ๑๐ บรรทัดที่ ๔ ที่ระบุว่า “...ประชาชนจำนวนหนึ่งยังคงถูกเลือกปฏิบัติเมื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมไทย เช่น ผู้ต้องหาในคดีอาชญากรรม คดีความมั่นคงของชาติ คดีเกี่ยวกับการชุมนุมในที่สาธารณะ เป็นต้น” ขอเสนอให้ตัดออกเนื่องจากการระบุเช่นนี้เป็นการยืนยันข้อเท็จจริงที่เกิดลักษณะเช่นนี้

- หน้าที่ ๑๑ หัวข้อที่ ๑.๔ ชุดโครงการวิจัยเพื่อประเมินสภาพปัญหาที่เป็นปัจจุบันที่ระบุว่า คดีที่มีการพิพากษาลงโทษรุนแรงอย่างไม่สมมูลกับความผิดในสัดส่วนที่สูง เช่น คดีอาชญากรรม เป็นต้น ซึ่งในความจริงไม่ได้เป็นปัญหาในเรื่องการพิพากษาคดีของศาล แต่เป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่มีโทษสูง ดังนั้นการเขียนลักษณะนี้อาจก่อให้เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนได้ และขอเพิ่มเติมหัวข้อวิจัยในเรื่องประสิทธิภาพในการสอบสวนคดีพิเศษ เช่น คดีทุจริต คดีก่อการร้าย คดีคุ้มครองผู้บริโภค กระบวนการยุติธรรมทางภาษี การเพิ่มประสิทธิภาพการพิจารณาพิพากษาคดี การบังคับคดีที่เกี่ยวข้องกับสินทรัพย์ดิจิทัล กลไกการวิจัยและกลไกการประสานงานระหว่างศาลและหน่วยงานที่ต้องปฏิบัติตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาล เช่น กรมบังคับคดี กรมคุมประพฤติ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมราชทัณฑ์

- หน้าที่ ๑๕ หัวข้อที่ ๓.๑ การระบุแบบนี้อาจจะมีประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการจัดตั้งหน่วยงานคณะกรรมการที่มีภารกิจซ้ำซ้อนกับองค์กรอิสระ หรือองค์กรตรวจสอบที่มีอยู่แล้ว

๒. ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การวิจัยเพื่อประเมินผลกระทบของกฎหมาย และความสอดคล้องของกฎหมายกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

- หน้าที่ ๒๒ และ ๒๓ ในส่วนของเหตุผลและความจำเป็น เป้าหมาย เป้าประสงค์ ควรพิจารณาเฉพาะขอบเขตกฎหมายที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม และควรปรับลดขอบเขตการวิจัยลงเพื่อให้เกิดความชัดเจนมากขึ้น

๓. ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบข้อมูลและนวัตกรรมของกระบวนการยุติธรรม

- ในส่วนนี้ขอเพิ่มเติมว่าควรนำเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างเช่น AI Blockchain และ Cloud Computing มาใช้ในกระบวนการยุติธรรม และการต่อยอดขยายผลโครงการเน็ตประชารัฐมาใช้ในกระบวนการยุติธรรม

๓. ประธานกรรมการ ศาลพิพากษาจากคำฟ้อง และโทษที่ระบุในกฎหมาย ฉะนั้นการที่กล่าวว่าศาลตัดสินรุนแรงนั้นไม่ถูกต้อง เพราะศาลเป็นผู้ดำเนินการตามกฎหมายและพยานหลักฐาน เรื่องที่น่าจะท้าวิจัยก็คือจริงหรือไม่ที่ประชาชนเสื่อมศรัทธาและขาดความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม ประเด็นกรอวิจัยที่น่าเสนอมีเนื้อหาหลากหลาย ควรมีการจัดกลุ่มและจัดลำดับความสำคัญเพื่อไม่ให้มากจนเกินไป

๔. ผู้แทนคณบดีคณะนิติศาสตร์หรือเทียบเท่า สถาบันการศึกษาของรัฐ ควรมีการทำแบบสำรวจโจทย์วิจัยในอนาคตระยะ ๕ ปี ๑๐ ปี เพราะการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นเร็ว ซึ่งคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ทำประเด็นวิจัยในอนาคตไว้แล้วในเรื่องที่เกี่ยวกับดิจิทัล เรื่องช่องว่างที่เกิดจากคนที่ไม่สามารถเข้าถึงกับปัญหาในทางกฎหมาย

๕. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ งานวิจัยที่ดีจะต้องเป็นงานวิจัยที่เป็นเชิงรูปธรรม นำมาใช้ประโยชน์ได้จริง และแก้ไขปัญหามีอยู่ได้ เช่น ปัญหาและอุปสรรคในกระบวนการยุติธรรม การประสานงานระหว่างตำรวจกับอัยการ ตำรวจกับศาล ตำรวจกับเรือนจำ เป็นต้น

๖. ประธานกรรมการ ได้มอบหมายประธานอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัย ในกระบวนการยุติธรรมให้รับข้อสังเกตของที่ประชุมไว้ ส่วนปัญหาคนเข้าสู่ระบบของกระทรวงยุติธรรมมาก ทั้งในสถานพินิจ เรือนจำ และคุมประพฤติ มีการกระทำผิดซ้ำ ๓๐-๓๕% จึงต้องกลับมาพิจารณากระบวนการ แก้ไขฟื้นฟูของกระทรวงยุติธรรม ประเด็นการบูรณาการการทำงานร่วมกัน ร่วมมือกันทำงานนั้นจะต้องเชื่อม ด้วยการมีกระบวนการที่คนที่จะทำให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมอย่างทั่วถึง

๗. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรมมีการทำความเข้าใจ ร่วมมือกับคณะนิติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยต่างๆหรือไม่ ปัจจุบันสำนักงานศาลยุติธรรมจะให้ข้าราชการที่ศึกษา ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทำวิจัย วิทยานิพนธ์หรือดุษฎีนิพนธ์ในเรื่องที่จะแก้ไขปัญหาในการทำงานทั้งหมด เพื่อจะสามารถนำมาใช้ได้จริง ดังนั้นหากสามารถร่วมมือกับมหาวิทยาลัยต่างๆ แล้วทำโจทย์วิจัยเหล่านี้ อาจไม่จำเป็นต้องทำวิจัยขึ้นมาใหม่ เพียงแค่มีระบบโลจิสติกส์ที่ดีก็สามารถประหยัดงบประมาณและตอบ โจทย์ที่ต้องการได้

๘. ประธานกรรมการ ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า รับในหลักการ แต่ให้พิจารณาความ สอดคล้อง และกำหนดจุดโฟกัส โดยเทียบเคียงงานวิจัยของมหาวิทยาลัยมาประกอบ และเปลี่ยนชื่อไม่ใช่คำว่า “ยุทธศาสตร์”

มติที่ประชุม เห็นชอบในหลักการตามที่ฝ่ายเลขานุการเสนอ และมอบหมายฝ่ายเลขานุการ ดำเนินการ ดังนี้

๑) ปรับเปลี่ยนชื่อจาก “ยุทธศาสตร์การวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕” โดยเห็นควรใช้คำว่า “กรอบการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๖๒-๒๕๖๕” แทน เพื่อไม่ให้ทับซ้อนกับแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติ

๒) จัดกลุ่มและจัดลำดับความสำคัญประเด็น/หัวข้อการวิจัย เพื่อให้สามารถ ดำเนินการวิจัยได้ ภายในกรอบระยะเวลา พร้อมทั้งทบทวนประเด็น/หัวข้อการวิจัย ที่มีการดำเนินการของ สถาบันการศึกษาในปัจจุบัน เพื่อลดความซ้ำซ้อนของงานวิจัย

๓) ปรับปรุงเหตุผลความจำเป็นและประเด็นการวิจัยตามข้อเสนอแนะของ คณะกรรมการ อาทิ การเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม ควรขยายรวมถึงกระบวนการยุติธรรม ทางปกครองด้วย และประเด็นการวิจัยที่รองรับเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ เช่น blockchain bitcoin เป็นต้น

๔) แจ้งให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมใช้เป็นกรอบแนวทางในการเสนอคำขอ งบประมาณและให้สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติและสำนักงานงบประมาณใช้เป็นแนวทางการจัดสรร งบประมาณการวิจัยด้านกระบวนการยุติธรรมในปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓-๒๕๖๕

๔.๔ แนวทางการดำเนินการบูรณาการงบประมาณด้านการพัฒนากฎหมายและ การบังคับใช้กฎหมาย

ตามที่คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติในคราวประชุมครั้งที่ ๑/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๖๑ ได้มีมติรับทราบแนวทางการดำเนินงานด้านที่ ๑ การพัฒนากฎหมาย ด้านกระบวนการยุติธรรมให้มีความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ และด้านที่ ๒ การพัฒนาประสิทธิภาพ เพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการบังคับใช้ และในคราวประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๖๑ ได้มี มติรับทราบแนวทางการดำเนินงานด้านที่ ๓ แนวทางการเผยแพร่กฎหมายเพื่อสร้างการรับรู้ให้แก่ประชาชน และหน่วยงานภาครัฐ นั้น

ในการนี้ คณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายและบังคับใช้ในคราวประชุมครั้งที่ ๒/๒๕๖๑ เมื่อวันที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๖๑ ได้มีมติเห็นชอบแนวทางการดำเนินงานด้านที่ ๔ การบูรณาการงบประมาณด้านการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ที่มาของแนวคิดการบูรณาการงบประมาณด้านกฎหมาย

การจัดทำงบประมาณในลักษณะบูรณาการ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้กระบวนการจัดทำงบประมาณเป็นเครื่องมือจัดสรรทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้กระทรวงและหน่วยงานทำงานร่วมกันในลักษณะประสานเชื่อมโยงแบบเครือข่าย มีรูปแบบการบริหารจัดการแบบองค์รวม โดยคำนึงหลักประหยัดและความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณให้เกิดผลสัมฤทธิ์ มีประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและประเทศชาติ โดยสำนักงานกิจการยุติธรรม ในฐานะหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบแผนงานบูรณาการด้านปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม ได้ดำเนินการจัดทำแผนงานบูรณาการด้านกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรมตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ จนถึงปัจจุบัน โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาปรับปรุงและการบังคับใช้กฎหมายได้มีการกำหนดอยู่ในแผนงานบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม

๒. แผนงานบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรมตั้งแต่ปีงบประมาณ ๒๕๖๐ – ปีงบประมาณ ๒๕๖๒ มีรายละเอียดโดยสรุป ดังนี้

๒.๑ แผนงานบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนา ปรับปรุง และบังคับใช้กฎหมาย เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชน ไว้ในเป้าหมายที่ ๑ โดยกำหนดแนวทางการดำเนินงานไว้ ๒ แนวทาง ได้แก่ แนวทางที่ ๑ เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้แก่ประชาชน โดยมีตัวชี้วัดได้แก่ จำนวนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านกฎหมาย จำนวน ๒,๓๐๐ คน และ แนวทางที่ ๒ การพัฒนา ปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมายให้มีประสิทธิภาพ โดยกำหนดตัวชี้วัดได้แก่ จำนวนกลุ่มเป้าหมายที่เข้าร่วมกิจกรรมในโครงการที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย จำนวน ๔๕๐ คน วงเงินงบประมาณรวม ๓๓.๗๙๑๑ ล้านบาท

๒.๒ แผนบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนา ปรับปรุงและการบังคับใช้กฎหมายไว้ในเป้าหมายเรื่อง การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารงานยุติธรรมเพื่ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชน โดยกำหนดแนวทางการดำเนินงานไว้ ๑ แนวทาง ได้แก่ การพัฒนา ปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมายให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันผ่านการอบรมการบังคับใช้กฎหมายแก่เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องให้มีความรู้ ความเข้าใจตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยกำหนดตัวชี้วัด จำนวน ๒ ตัว ได้แก่ กฎหมายและมาตรฐานด้านกระบวนการยุติธรรมได้รับการพัฒนาและปรับปรุง จำนวน ๓ เรื่อง และร้อยละ ๘๕ ของเจ้าหน้าที่ที่ได้รับการฝึกอบรมในการบังคับใช้กฎหมาย มีความรู้ความเข้าใจผ่านเกณฑ์ที่กำหนด วงเงินงบประมาณรวม ๘๗.๔๐๓๒ ล้านบาท

๒.๓ แผนงานบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๒ ได้มีการกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับการพัฒนา ปรับปรุงและการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการอำนวยความสะดวกและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยยึดแนวทางการดำเนินงานของคณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้ใน ๓ ด้าน มาเป็นแนวทางการดำเนินงานที่ ๑ เรื่อง การพัฒนา ปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมาย รวมทั้งสร้างการรับรู้เรื่องสิทธิและความรู้พื้นฐานในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ประกอบไปด้วย ๓ องค์ประกอบ ได้แก่ การพัฒนากฎหมายด้านกระบวนการยุติธรรมให้ทันสมัยสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศและสถานการณ์ปัจจุบัน (สอดคล้องกับด้านที่ ๑) การพัฒนาประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมาย (สอดคล้องกับด้านที่ ๒) และการเผยแพร่ รวมทั้งการสร้าง

การรับรู้ด้านกฎหมาย สิทธิและความรู้พื้นฐานในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม (สอดคล้องกับด้านที่ ๓) โดยแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียด ดังนี้

องค์ประกอบที่ ๑ การพัฒนากฎหมายด้านกระบวนการยุติธรรมที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศและสถานการณ์ปัจจุบัน โดยนำเครื่องมือการวิเคราะห์ผลกระทบของการออกกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment : RIA) หรือศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาและปรับปรุงกฎหมาย

องค์ประกอบที่ ๒ การพัฒนาประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย ได้แก่ การสร้างจริยธรรม ทักษะ ความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในลักษณะที่เป็นองค์ความรู้ทั่วไปและเฉพาะทางที่สอดคล้องกับลักษณะงานที่รับผิดชอบให้บุคลากรในกระบวนการยุติธรรมและผู้ปฏิบัติหน้าที่บังคับใช้กฎหมาย

องค์ประกอบที่ ๓ การเผยแพร่ รวมทั้งการสร้างการรับรู้ด้านกฎหมาย สิทธิและความรู้พื้นฐานในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม โดยจัดให้มีชุดความรู้ และกำหนดช่องทาง/กิจกรรมในการเผยแพร่ข้อมูลในเรื่องสิทธิและความรู้พื้นฐานในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมให้แก่ประชาชน เช่น ช่องทาง/กระบวนการขั้นตอน/ระยะเวลา/ค่าใช้จ่าย เป็นต้น รวมทั้งความรู้กฎหมายในประเด็นต่างๆ ที่น่าสนใจ เช่น การทำนิติกรรมสัญญา และการขอรับข้อพิพาท การบังคับคดีและล้มละลาย เป็นต้น โดยกำหนดตัวชี้วัด จะต้องมียุทธศาสตร์หรือมาตรฐานด้านกระบวนการยุติธรรมได้รับการพัฒนาและปรับปรุงจำนวน ๕ เรื่อง วงเงินงบประมาณรวม ๑๔๓.๑๑๒ ล้านบาท (อยู่ระหว่างการพิจารณาของสำนักงบประมาณ)

๓. ข้อเสนอกรอบแนวทางการพัฒนา ปรับปรุงกฎหมายและการบังคับใช้ในแผนบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓

ฝ่ายเลขานุการ ขอเรียนว่า หากพิจารณาการดำเนินงานตามโครงการตามแผนงานบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรมทั้ง ๓ ปีที่ผ่านมาจะพบว่า การกำหนดกรอบแนวทางการพัฒนา ปรับปรุง และการบังคับใช้กฎหมายในแผนงานบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมเป็นกรอบที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากพิจารณารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๗๗ ที่กำหนดแนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงกฎหมาย จะเห็นว่า ได้กำหนดขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานให้กับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อพัฒนา ปรับปรุงกฎหมาย รวมทั้งการบังคับใช้กฎหมายที่มีความเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ กำหนดกระบวนการก่อนระหว่างและภายหลังการตรากฎหมายทุกฉบับ โดยกระบวนการก่อนและระหว่างการตรากฎหมายต้องจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ และเมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกกรอบระยะเวลาที่กำหนด โดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วยเพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่าง ๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป โดยที่ปัจจุบัน สำนักงานกิจการยุติธรรมอยู่ระหว่างการจัดทำกรอบแนวทางการจัดทำงบประมาณแผนงานบูรณาการและปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ และเพื่อให้กรอบแนวทางดังกล่าวมีความครบถ้วน สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฝ่ายเลขานุการฯ ได้วิเคราะห์แนวทางการจัดทำกฎหมายตามหลักการของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยร่วมกับแนวทางการแผนบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรมย้อนหลัง จึงเห็นควรเสนอกรอบแนวทางการพัฒนา ปรับปรุงและบังคับใช้กฎหมายเพื่อการขอจัดทำงบประมาณในลักษณะบูรณาการฯ แผนงานบูรณาการการปฏิรูปกฎหมายฯ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการขอจัดสรรงบประมาณ ดังนี้

๑. ชื่อกรอบแนวทาง : การพัฒนา ปรับปรุงกฎหมายและการบังคับใช้ รวมทั้งการเผยแพร่กฎหมายและสร้างการรับรู้ด้านกฎหมายและวัฒนธรรมการยอมรับกฎหมายของประชาชนและหน่วยงานภาครัฐ

๒. เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ :

๒.๑ การพัฒนา ปรับปรุงกฎหมายและการบังคับใช้ต้องมีความทันสมัยสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศตามแนวทางด้านที่ ๑ ของคณะอนุกรรมการพัฒนากฎหมายซึ่งคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติได้ให้ความเห็นชอบแล้ว ซึ่งประกอบไปด้วย การพัฒนาและการบังคับใช้กฎหมายต้องสอดคล้องกับแนวนโยบายแห่งรัฐ มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิเคราะห์ผลกระทบในการออกกฎหมายและการประเมินกฎหมายและติดตามประเมินผล สอดคล้องกับสาขากฎหมายที่ต้องพัฒนา

๒.๒ การเผยแพร่กฎหมายและสร้างการรับรู้ด้านกฎหมายและวัฒนธรรมการยอมรับกฎหมายของประชาชนและหน่วยงานภาครัฐต้องมีความสอดคล้องกับมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๑๗ มกราคม ๒๕๖๑

๓. องค์ประกอบของแนวทางการดำเนินงาน :

องค์ประกอบที่ ๑ กระบวนการก่อนการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเดิมหรือยกร่างกฎหมายใหม่ ได้แก่ การวิเคราะห์ผลกระทบในการจัดทำกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment: RIA) ประกอบไปด้วยกิจกรรม :

๑) การรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาหรือความจำเป็นในการแก้ไขเพิ่มเติมหรือยกร่างกฎหมายใหม่ (เช่น การประชุมระดับตัวแทนของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสีย การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การจัดเวทีประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นต้น)

๒) การจัดจ้างที่ปรึกษาเพื่อดำเนินการศึกษาวิจัย ประกอบไปด้วยกิจกรรมการทบทวนวรรณกรรม การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การประชุมเพื่อวิพากษ์ การจัดทำงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ (ถ้ามี)

องค์ประกอบที่ ๒ กระบวนการจัดทำกฎหมาย ได้แก่ การรับฟังความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายตามมาตรา ๗๗ แห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๖๐

ประกอบไปด้วยกิจกรรม :

๑) การนำร่างกฎหมายอัปโหลดผ่าน Website ของหน่วยงานหรือ www.lawamendment.com เพื่อรับฟังความเห็นจากประชาชนทั่วไป (ไม่มีค่าใช้จ่าย)

๒) การประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายตามมาตรา ๗๗ อาทิเช่น การประชุมระดับตัวแทนของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้เสีย การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การจัดเวทีประชาพิจารณ์ (Public Hearing) เป็นต้น

องค์ประกอบที่ ๓ กระบวนการภายหลังกฎหมายมีผลใช้บังคับ ได้แก่ การสร้างการรับรู้และการเผยแพร่กฎหมายผ่านช่องทางประชาสัมพันธ์ต่างๆ /การจัดฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสริมสร้างความรู้ของการบังคับใช้กฎหมาย (Training) /การทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย

ประกอบไปด้วยกิจกรรม :

การสร้างการรับรู้และการเผยแพร่กฎหมายผ่านช่องทางประชาสัมพันธ์ต่างๆ

(๑) การเผยแพร่กฎหมายผ่านสื่อต่างๆ อาทิ การผลิต CD/DVD เพื่อแจกจ่าย การผลิตสื่อ Digital การจัดทำ info graphic การจัดทำแผ่นพับหรือโปสเตอร์ เป็นต้น

(๒) การสร้างการรับรู้กฎหมายระดับพื้นที่ในรูปแบบกิจกรรมต่างๆ เช่น การแสดงผลงานในเส้นทางต่างๆ(Roadshow) การจัดทำคาราวาน รถเคลื่อนที่ (Transit Advertising) การจัดเวทีเผยแพร่ เป็นต้น

การจัดฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อเสริมสร้างความรู้ของการบังคับใช้กฎหมาย (Training) การเตรียมความพร้อมผู้ปฏิบัติงาน (เช่น การจัดทำคู่มือปฏิบัติงาน การประชุมสัมมนา การประชุมกลุ่มย่อย การประชุมเชิงปฏิบัติการ เป็นต้น)

การทบทวนความเหมาะสมของกฎหมาย/การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

(๑) การนำเครื่องมือการประเมินการบังคับใช้กฎหมาย (LEI) มาใช้ในการทบทวนหรือประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมาย

(๑.๑) การรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาหรือผลการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อประเมินประสิทธิภาพของกฎหมายฉบับนั้นๆ (เช่น การประชุมสัมมนา การประชุมกลุ่มย่อย การประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมวิพากษ์ การประชาพิจารณ์ เป็นต้น)

(๑.๒) การจัดจ้างที่ปรึกษาเพื่อดำเนินการศึกษาวิจัย ประกอบไปด้วยกิจกรรมการทบทวนวรรณกรรม การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) การประชุมเพื่อวิพากษ์ การจัดทำงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

(๒) การจัดทำคำแปลกฎหมายเป็นภาษาอังกฤษ

เนื่องจากคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๖๑ เห็นชอบร่างแผนการปฏิรูปประเทศ ๑๑ ด้าน และมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปพิจารณาดำเนินการ โดยสำนักงานกิจการยุติธรรม ในฐานะหน่วยงานที่ได้รับมอบหมายจากรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ให้รวบรวมประเด็นข้อเสนอเกี่ยวกับการจัดทำกฎหมายของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศในด้านที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งจัดการประชุมเชิงปฏิบัติการและหารือร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อดำเนินการจัดทำกฎหมายตามประเด็นข้อเสนอดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม โดยให้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ร่วมขับเคลื่อนแผนปฏิรูปประเทศดังกล่าวและรายงานผลต่อรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมต่อไป โดยสำนักงานกิจการยุติธรรมได้ศึกษาประเด็นข้อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศทั้ง ๑๑ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านกระบวนการยุติธรรมและด้านกฎหมายพบว่า ข้อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมและด้านกฎหมาย มีข้อเสนอในการจัดทำกฎหมายที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันในหลายประเด็น ซึ่งสามารถจัดหมวดหมู่ประเด็นปฏิรูปดังกล่าวได้ ๑๑ กรอบ ได้แก่

๑. การขจัดความเหลื่อมล้ำ
๒. การมีส่วนร่วมและการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชน
๓. การปรับกระบวนการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรม
๔. การเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ
๕. การพัฒนานวัตกรรมเพื่อการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชนได้เข้าถึงข้อมูล

กฎหมาย

๖. การกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนและไม่ล่าช้า

๗. การพัฒนาระบบการสอบสวนและหน้าที่ระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงาน

อัยการ

๘. การมีกลไกให้มีการออกกฎหมายที่ดีและเท่าที่จำเป็นและกลไกการทบทวน

กฎหมายตามมาตรา ๗๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

๙. การปฏิรูปการเรียนการสอนและการศึกษาอบรมวิชากฎหมาย

๑๐. การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนให้ประชาชนติดต่อกับ

เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมายและขจัดช่องทางการทุจริต

๑๑. การปฏิรูประบบนิติวิทยาศาสตร์

โดยมีกฎหมายที่จะต้องดำเนินการจัดทำตามกรอบ ๑๑ ด้าน จำนวน ๖๓ ฉบับ แบ่งเป็นร่างกฎหมายที่จะต้องดำเนินการแก้ไขเพิ่มเติมจำนวน ๒๘ ฉบับ และยกร่างใหม่จำนวน ๓๕ ฉบับ ทั้งนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ ได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ

/กฎหมายที่ต้อง...

กฎหมายที่ต้องมีการดำเนินการตามแผนปฏิรูปดังกล่าวแล้ว เมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม ๒๕๖๑ เนื่องจากการจัดทำกฎหมายตามแผนปฏิรูปประเทศดังกล่าวต้องมีการดำเนินการตามข้อเสนอกรอบแนวทางการพัฒนา ปรับปรุงกฎหมายและการบังคับใช้ แผนบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนาระบบการยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ และเพื่อให้การขอจัดสรรงบประมาณ แผนบูรณาการด้านการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนาระบบการยุติธรรมมีความสอดคล้องกับแผนการปฏิรูปประเทศ โดยเฉพาะด้านกฎหมายและพัฒนาระบบการยุติธรรม จึงเห็นควรมอบหมายให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำกฎหมายทั้ง ๖๓ ฉบับ พิจารณาขอจัดสรรงบประมาณตามข้อเสนอกรอบแนวทางการพัฒนา ปรับปรุงกฎหมายและการบังคับใช้ในแผนบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนาระบบการยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ ตามที่ฝ่ายเลขานุการฯ เสนอ พร้อมกันนี้ ขอเรียนว่า สำนักงบประมาณอยู่ระหว่างการกำหนดกรอบระยะเวลาการจัดทำงบประมาณแผนงานบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนาระบบการยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ซึ่งคาดว่าจะกระบวนการจัดทำคำขอของงบประมาณและพิจารณาโครงการเพื่อดำเนินการตามคำขอจะเริ่มช่วงเดือนกันยายน - ตุลาคม ๒๕๖๒ ในการนี้ ฝ่ายเลขานุการฯ จะได้รวบรวมข้อเสนอโครงการการขอจัดสรรงบประมาณตามข้อเสนอกรอบแนวทางการพัฒนา ปรับปรุงกฎหมายและการบังคับใช้ในแผนบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนาระบบการยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๓ และเสนอคณะกรรมการพัฒนากฎหมายและบังคับใช้เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของคำขอในเบื้องต้นต่อไป

ขอให้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) พิจารณาให้ความเห็นชอบ แนวทางการดำเนินการบูรณาการงบประมาณด้านการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนา ปรับปรุงและการบังคับใช้ รวมทั้งการเผยแพร่กฎหมายฯ เพื่อเสนอขอจัดสรรงบประมาณบูรณาการ แผนงานบูรณาการปฏิรูปกฎหมายและพัฒนาระบบการยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ต่อไป

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

๑. ประธานกรรมการ ขอให้เห็นชอบเป็นหลักการก่อนว่าการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้กฎหมาย ควรมีการบูรณาการกัน แต่ยังไม่ต้องลงรายละเอียดเรื่องงบประมาณ หากจะเริ่มใช้ในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ก็ต้องเริ่มดำเนินการรวบรวมข้อมูลตั้งแต่พฤศจิกายน ๒๕๖๑ ฝ่ายเลขานุการฯ ก็จะต้องทำรายละเอียดมาให้ชัดเจนและนำมาเสนอ กพยช. เพื่อให้คำแนะนำอีกครั้งหนึ่ง

๒. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม การบูรณาการงบประมาณเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและพัฒนาระบบการยุติธรรมอย่างไร เพราะว่ากฎหมายที่อยู่ในขั้นตอนการปรับปรุงก็อยู่ในแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนปฏิรูปประเทศ

๓. ฝ่ายเลขานุการฯ ข้อเสนอของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านระบบการยุติธรรมและด้านกฎหมายมีข้อเสนอในการจัดทำกฎหมายที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกัน โดยจัดหมวดหมู่ประเด็นปฏิรูปได้ ๑๑ ด้าน จำนวน ๖๓ ฉบับ ซึ่งจะเป็นกลุ่มเป้าหมายแรกที่ต้องแก้ไขเพิ่มเติมหรือร่างใหม่ ดังนั้นจึงต้องใช้งบประมาณในการดำเนินการทั้งก่อน ระหว่าง และหลัง หาก กพยช. เห็นชอบในหลักการแล้ว คณะกรรมการพัฒนากฎหมายและบังคับใช้จะได้นำไปหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสำนักงบประมาณว่ามีข้อสังเกตประการใดหรือไม่

๔. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม กฎหมาย ๒ ฉบับคือ พ.ร.บ.การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.๒๕๖๐ และ พ.ร.บ.แผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ เจ้าภาพที่รับผิดชอบได้เสนอแผนเสนองบประมาณไปที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ดังนั้นจะเกิดความซ้ำซ้อนหรือไม่

/๕.ประธานกรรมการ...

๕. **ประธานกรรมการ** ในทางปฏิบัติจะมีการบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ คือการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินงานให้ตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ ซึ่งในวันนี้อย่าให้กรรมการเห็นชอบในหลักการให้มีการบูรณาการงานและงบประมาณ และมอบฝ่ายเลขานุการจัดทำรายละเอียดแล้วนำมาให้กรรมการให้ข้อเสนอแนะอีกครั้ง

มติที่ประชุม เห็นชอบในหลักการแนวทางการดำเนินการบูรณาการงบประมาณด้านการพัฒนากฎหมายและการบังคับใช้ และมอบหมายฝ่ายเลขานุการดำเนินการจัดทำรายละเอียดเพิ่มเติมเพื่อให้เห็นความชัดเจนที่จะนำไปสู่แนวทางการปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้น

ระเบียบวาระที่ ๕ การพัฒนาระบบมาตรการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมอย่างบูรณาการและเป็นไปตามมาตรฐานสากล กรณีศึกษาผู้เสียหายคดีความผิดทางเพศ จังหวัดกาฬสินธุ์

กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ ได้มีหนังสือที่ ยธ ๐๔๐๒/๒๔๗๔ ลงวันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๖๑ เรื่อง การพัฒนาระบบมาตรการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมอย่างบูรณาการและเป็นไปตามมาตรฐานสากล กรณีศึกษาผู้เสียหายคดีความผิดทางเพศ จังหวัดกาฬสินธุ์ แจ้งว่า ในการประชุมผู้บริหารกระทรวงยุติธรรมเมื่อวันที่ ๒๗ มีนาคม ๒๕๖๑ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม (พลอากาศเอก ประจิน จั่นตอง) เป็นประธาน ได้มีข้อสั่งการให้กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพวิเคราะห์แนวทางการขับเคลื่อนมาตรการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมอย่างบูรณาการเสนอคณะกรรมการพัฒนาการ บริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ (กพยช.) ในการประชุมคราวถัดไป

รายงานสรุปผลและแนวทางการพัฒนาระบบมาตรการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมอย่างบูรณาการและเป็นไปตามมาตรฐานสากล กรณีศึกษาผู้เสียหายคดีความผิดทางเพศ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีข้อเสนอแนวทางการพัฒนาฯ ดังนี้

๑. กพยช. ควรกำหนดมาตรการให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จัดให้มีพนักงานสอบสวนหญิงในทุกจังหวัดอย่างน้อย ๒ คนโดยเริ่มที่จังหวัดกาฬสินธุ์ และเสนอให้มีมาตรการทางกฎหมาย ดังนี้

๑.๑ มาตรการก่อนศาลมีคำพิพากษา โดยในการอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว พนักงานซึ่งมีอำนาจสั่งให้ปล่อยตัวชั่วคราว หรือศาลจะกำหนดเงื่อนไขเพื่อป้องกันการหลบหนี หรือเพื่อป้องกันภัยอันตรายหรือความเสียหายที่เกิดจากการปล่อยตัวชั่วคราว เช่น วางข้อจำกัดเกี่ยวกับการประกอบอาชีพ หรือการทำงานบางอย่างหรือการเข้าไปในสถานที่บางแห่งที่อาจก่อให้เกิดการกระทำผิดอีก ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๐๘ ประกอบระเบียบข้าราชการตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยการปล่อยตัวชั่วคราว พ.ศ.๒๕๔๘ เช่น ในกรณีความผิดเกี่ยวกับเพศ กรณีครูล่วงละเมิดทางเพศลูกศิษย์เมื่อได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวจะไม่สามารถประกอบอาชีพครูได้

๑.๒ มาตรการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ โดยการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๙ มาบังคับใช้ เพื่อป้องกันสังคมและป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดหวนกลับมากระทำผิดซ้ำ

๒. ควรให้ยุติธรรมจังหวัดกาฬสินธุ์ซึ่งปฏิบัติหน้าที่เลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการ บริหารงานยุติธรรมระดับจังหวัด(กพยจ.) นำเสนอมาตรการช่วยเหลือเหยื่อผู้เสียหายแบบบูรณาการตามมาตรฐานสากลและมาตรการทางกฎหมาย ต่อ กพยจ. ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธาน เพื่อพิจารณาสนับสนุนการพัฒนาระบบการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมอย่างบูรณาการตามมาตรฐานสากลในจังหวัด และเป็นต้นแบบ (Model) สำหรับจังหวัดอื่นๆ ต่อไป

ขอให้คณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ(กพยช.) พิจารณา
ข้อเสนอ แนวทางการพัฒนาระบบมาตรการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรม เพื่อเป็นกรอบแนวทางดำเนินการ
ให้หน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องต่อไป

ประเด็นอภิปราย

ที่ประชุมได้มีประเด็นอภิปราย ดังนี้

๑. อธิปไตยคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (ผู้มาชี้แจงและให้ข้อมูล) กรมคุ้มครอง
สิทธิและเสรีภาพได้พัฒนาระบบมาตรการช่วยเหลืออาชญากรรมอย่างบูรณาการและเป็นไปตาม
มาตรฐานสากล (ปฏิญญาว่าด้วยหลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหาย
จากอาชญากรรมและการใช้อำนาจหน้าที่โดยไม่ถูกต้อง) ๔ ด้านคือ ๑.การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมและการ
ปฏิบัติอย่างเป็นธรรม (Access to Justice and fair Treatment) ๒.การได้รับการชดเชยความเสียหายโดย
ผู้กระทำผิด (Restitution) ๓.การได้รับการชดเชยความเสียหายโดยรัฐ (Compensation) และ ๔.การให้ความ
ช่วยเหลือแก่เหยื่อ (Assistance) ซึ่งในกรณีศึกษาผู้เสียหายคดีความผิดทางเพศ จังหวัดกาฬสินธุ์นั้นเป็นคดีที่มี
ความรุนแรงคือนักศึกษาชายและหญิงถูกผู้กระทำผิดหรือจำเลย ขับรถเบียดและชักปืนยิง นักศึกษาชายได้รับ
บาดเจ็บป็นทะเล็บใบหน้า ส่วนนักศึกษาหญิงถูกข่มขืน ภายหลังผู้กระทำผิดมอบตัวและไม่ได้ยื่นขอประกันตัว
ซึ่งจากการลงพื้นที่ของกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพพบว่า นักศึกษาหญิงกลับเข้าเรียนหนังสือแล้วโดยเรียนอยู่
มหาวิทยาลัย ชั้นปีที่ ๒ โดยได้รับการเยียวยาด้านจิตใจจากญาติที่พาไปสถานปฏิบัติธรรมมูลนิธิหลวงปู่เหมือน
และได้รับการเยียวยาจากหน่วยงานของรัฐคือ สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด
กาฬสินธุ์ ที่ช่วยเหลือเงินสงเคราะห์ ๒,๐๐๐ บาท ได้รับการชดเชยเยียวยาตาม พ.ร.บ.ค่าตอบแทนผู้เสียหาย
และจำเลยในคดีอาญา ๔๐,๐๐๐ บาท นักศึกษาชายได้รับการชดเชยเยียวยา ๒๐,๐๐๐ บาท นอกจากนี้ทาง
พนักงานอัยการได้ยื่นคำขอคำสั่งไหมทดแทนตาม ป.วิอาญา มาตรา ๔๔/๑

๒. ประธานกรรมการ ผู้กระทำผิดในคดีนี้มีประวัติอย่างไร

๓. อธิปไตยคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (ผู้ให้ข้อมูล) ผู้กระทำผิดอายุ ๒๓ ปี
มีครอบครัว มีบุตร ๑ คน โดยในวันเกิดเหตุทะเลาะกับภรรยาจึงดื่มสุราและใช้ยาเสพติด ก่อนที่จะเห็น
ผู้เสียหายหน้าร้านสะดวกซื้อ จึงขับรถตามและก่อเหตุดังกล่าว ผู้กระทำผิดไม่เคยมีประวัติการกระทำผิดมา
ก่อน ไม่ได้ยื่นขอประกันตัว แม่และภรรยาของผู้กระทำผิดได้ขอขมาแม่และผู้เสียหายด้วย

๔. ประธานกรรมการ โดยหลักการแล้วสำนักงานตำรวจแห่งชาติจะดำเนินการให้มี
พนักงานสอบสวนหญิงได้หรือไม่

๕. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในประเด็นนี้ทางสำนักงานตำรวจแห่งชาติมี
ความตั้งใจที่จะดำเนินการอยู่แล้ว โดยกำหนดให้นักเรียนนายร้อยผู้หญิงที่สำเร็จการศึกษาปฏิบัติหน้าที่เป็น
พนักงานสอบสวน ซึ่งในแต่ละปีก็จะมีประมาณ ๗๐ คน ในปลายปีนี้จะสำเร็จการศึกษา ๗๐ คนก็จะให้ไป
ปฏิบัติหน้าที่ที่พนักงานสอบสวน เลือกที่ลงจากที่กำหนดให้ เพราะฉะนั้นใน ๑ จังหวัดก็จะมีพนักงานสอบสวน
หญิงอย่างน้อย ๑ คนหรือ ๒ คนตามข้อเสนอแนะของที่ประชุม

๖. ประธานกรรมการ การมีพนักงานสอบสวนหญิงในพื้นที่จะเป็นการสร้างกำลังใจ
และความรู้สึกอุ่นใจให้กับผู้เสียหายมากขึ้น และได้สอบถามเพิ่มเติมว่า คดีนี้ศาลพิพากษาหรือยัง

๗. อธิปไตยคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ (ผู้ให้ข้อมูล) ได้ตอบข้อซักถามว่า ในคดีนี้
ศาลยังไม่ได้พิพากษา แต่ในกรณีที่มีการพิพากษาจำคุกก็จะประสานงานกับกรมราชทัณฑ์ว่าหากมีการปล่อยตัว
ก่อนกำหนดโทษหรือลดวันต้องโทษหรือพักการลงโทษ ขอให้ทางกรมราชทัณฑ์ประสานงานกับยุติธรรมจังหวัด
เพื่อแจ้งให้ผู้เสียหายรับทราบก่อนที่ผู้กระทำผิดจะได้รับการปล่อยตัว

๘. ประธานกรรมการ กรณีนี้ถือเป็นกรณีตัวอย่างที่มีการกระทำผิดที่ร้ายแรงทั้งทำร้ายผู้ชาย และข่มขืนผู้หญิง ดังนั้นควรมีมาตรการที่จะพัฒนากระบวนการยุติธรรมเรื่องนี้ หากได้รับประเด็นหลักการก็จะให้คณะกรรมการของรองปลัดกระทรวงยุติธรรมดำเนินการต่อไป

๙. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้สอบถามว่า ข้อมูลของกรมราชทัณฑ์กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติตรงกันหรือไม่ เพราะข้อมูลของสำนักงานตำรวจแห่งชาตินั้นผู้ที่กระทำความผิดข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่นเมื่อพ้นโทษออกมาแล้วมีโอกาสที่จะกระทำผิดซ้ำ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ ซึ่งเมื่อศาลจะมีคำพิพากษาคดีประเภทนี้ก็ควรเพิ่มเงื่อนไขด้วย เช่น ไม่ให้ขับรถสาธารณะ เป็นต้น ซึ่งใน พ.ร.บ. ธุรกิจรักษาความปลอดภัย พ.ศ. ๒๕๕๘ ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นพนักงานรักษาความปลอดภัยเป็นจะต้องไม่เคยกระทำผิดเกี่ยวกับเพศตามประมวลกฎหมายอาญา

๑๐. เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม ศาลจะพิพากษาเกินกว่าคำขอไม่ได้ เพราะฉะนั้นในชั้นพนักงานสอบสวนและอัยการจะต้องมีคำขอมาก่อน แต่ทั้งนี้ก็ต้องมีข้อมูลและพยานหลักฐานอันควรเชื่อว่าจะมีความจำเป็นที่จะต้องใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย เรื่องกาฬสินธุ์โมเดลเป็นเรื่องที่ดี แต่ในสังคมไทยมีคดีอุกฉกรรจ์เป็นจำนวนมาก กระบวนการยุติธรรมจะอย่างไรที่จะจัดการกับผู้ที่ก่อเหตุได้อย่างเด็ดขาดและมีประสิทธิภาพ

๑๑. ผู้แทนอัยการสูงสุด การที่จะให้ กพยช.พิจารณาเรื่องการปล่อยตัวชั่วคราวในชั้นสอบสวนให้สอบถามความเห็นจากผู้เสียหายก่อน ซึ่งจะเกิดปัญหาในทางปฏิบัติโดยเฉพาะอย่างยิ่งในชั้นอัยการ เพราะพอพนักงานสอบสวนส่งสำนวนให้อัยการ ไม่ได้ส่งตัวผู้เสียหายมาด้วย ผู้ต้องหาเวลาเย็นประกันตัวมาอัยการก็ต้องส่งในวันนั้น ถ้าจะบอกให้หรือสอบผู้เสียหายก่อนก็ต้องออกหนังสือเรียกผู้เสียหายและรอผู้เสียหายมาพบ เพราะฉะนั้นการประกันตัวในชั้นอัยการจะต้องนำไปฝากขัง และหากผู้เสียหายคัดค้านการประกันตัวจะให้ทางพนักงานสอบสวนหรืออัยการสั่งไม่ให้อนุญาตประกันตัวได้หรือไม่เพราะระเบียบของสำนักงานอัยการสูงสุดกำหนดให้การเอาตัวผู้ต้องหาอยู่ในความควบคุมของรัฐจะต้องพิจารณาหลักใหญ่อยู่ ๒ เรื่องคือ ๑.ผู้ต้องหาจะหลบหนีหรือไม่ ๒.ผู้ต้องหาจะไปไปยุ่งกับพยานหลักฐานหรือไม่ เพราะหากควบคุมตัวผู้ต้องหาไว้ในอำนาจรัฐ ผู้ต้องหาจะอยู่ในเรือนจำเป็นจำนวนมาก อีกเรื่องก็คือเรื่องของการกำหนดวิธีการเหมาะสมในการสืบพยาน หลักเรื่องการเผชิญหน้าระหว่างผู้เสียหายกับจำเลย ซึ่งการสืบพยานในคดีอาญาต้องทำต่อหน้าจำเลย ถ้ากรณีพยานที่เป็นเด็กสามารถจัดห้องเฉพาะไม่ให้เห็นหน้าหากจะใช้วิธีการสืบพยานโดยไม่ให้เห็นหน้าจะต้องแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ส่วนเรื่องวิธีการเพื่อความปลอดภัยจะต้องมีในคำขอ

๑๒. ผู้แทนกระทรวงยุติธรรม การปล่อยตัวชั่วคราวหากมีการสอบถามผู้เสียหายก่อน ผู้เสียหายมักจะคัดค้านไม่ว่าคดีจะร้ายแรงหรือไม่ก็ตาม ดังนั้นควรมีเครื่องมือหรือมาตรการมาใช้ในการประกอบคำคัดค้านของผู้เสียหาย ดังเช่นปัจจุบันศาลได้พัฒนาระบบประเมินความเสี่ยงและการกำกับดูแลในชั้นปล่อยชั่วคราว การสืบพยานที่เป็นเด็กหรือผู้หญิงหากสำนักงานตำรวจแห่งชาติมีพนักงานสอบสวนหญิงในแต่ละจังหวัดก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง

๑๓. ประธานกรรมการ เบื้องต้นขอให้ที่ประชุมรับทราบ ส่วนข้อพิจารณาก็ขอให้ฝ่ายเลขานุการ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมและประสานงานเพื่อแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริงเพิ่มเติมก่อน ส่วนกรณีศึกษาผู้เสียหายคดีความผิดทางเพศ จังหวัดกาฬสินธุ์นั้นกรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพก็ดูแลให้ความช่วยเหลือและทำให้เต็มที่

๑๔. ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติ จากการประชุมพนักงานสอบสวนทั่วประเทศ ทำให้ได้ข้อมูลว่า กรณีที่เด็กเป็นผู้เสียหายหรือพยาน เมื่อมีเหตุเกิดขึ้นที่ผู้เสียหายเป็นเด็ก ตำรวจไม่สามารถจับกุมตัวผู้ต้องหาได้ เพราะต้องรอสอบปากคำพร้อมสหวิชาชีพ (อัยการ นักจิตวิทยา หรือนักสังคมสงเคราะห์)

นอกจากนี้เด็กและผู้ปกครองจะต้องเสียค่าเดินทางเพื่อไปพบอัยการจึงอยากให้มีหน่วยงานที่ดูแลในเรื่องนี้
ตั้งนั้นจึงอยากให้มีการแก้กฎหมายหรือแก้ระเบียบที่ทำให้การสอบสวนสามารถดำเนินการต่อได้แม้วิชาชีพ
ไม่ครบ บางครั้งเด็กที่ตกเป็นเหยื่ออีกหลายคดีไม่แจ้งความเพราะความยุ่งยาก ตามกระบวนการของกฎหมาย
จึงอยากเสนอให้มีการทาวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหานี้

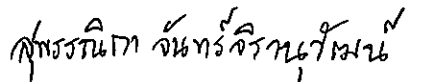
๑๕. ประธานกรรมการ ได้กล่าวให้คณะอนุกรรมการพัฒนาและส่งเสริมงานวิจัยใน
กระบวนการยุติธรรมรับไปพิจารณาเรื่องปัญหาวิชาชีพที่ผู้แทนสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้ข้อมูลด้วย

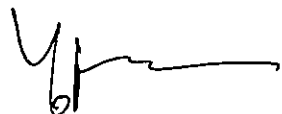
มติที่ประชุม รับทราบแนวทางการพัฒนาระบบมาตรการช่วยเหลือเหยื่ออาชญากรรมอย่าง
บูรณาการและเป็นไปตามมาตรฐานสากลกรณีศึกษาผู้เสียหายคดีความผิดทางเพศ จังหวัดกาฬสินธุ์ และ
มอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

๑) สำนักงานตำรวจแห่งชาติรับประเด็นการเพิ่มพนักงานสอบสวนหญิงในการทำ
หน้าที่สอบสวนกรณีผู้เสียหายเป็นผู้หญิงไปพิจารณาดำเนินการ

๒) ฝ่ายเลขานุการ กรมคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รับ
ข้อสังเกตในประเด็นต่างๆ ไปพิจารณาหาแนวทางการดำเนินงานร่วมกัน อาทิ ความยินยอมของผู้เสียหายใน
การปล่อยตัวชั่วคราวซึ่งเป็นหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่แตกต่างไปจากบทบัญญัติของกฎหมายที่กำหนดเกี่ยวกับ
การปล่อยตัวชั่วคราว การร้องขอให้มีการสืบพยาน โดยหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าระหว่างผู้เสียหายกับจำเลย
ความพร้อมในการเข้าร่วมการสอบสวนของวิชาชีพ เป็นต้น และนำเสนอ กพยช. พิจารณาต่อไป

เลิกประชุมเวลา ๑๗.๓๐ น.

(นางสาวสุพรรณิกา จันทรจิรานวัฒน์)
นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการ
ผู้จัดรายงานการประชุม

(นายไชยสุวัฒน์ อุงเงิน)
ผู้อำนวยการกองงานคณะกรรมการพัฒนาการ
บริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ
ผู้จัดรายงานการประชุม

(นายวัลลภ นาคบัว)
ผู้อำนวยการสำนักงานกิจการยุติธรรม
เลขานุการคณะกรรมการพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ
ผู้ตรวจรายงานการประชุม